



07:24

Tine Egelund
Kathrine Vitus

SAMMENBRUD I ANBRINGELSER AF UNGE

RISIKOFAKTORER HOS DE UNGE, FORELDRE,
ANBRINGESESSTEDER OG I SAGSBEHANDLINGEN

07:24

SAMMENBRUD I ANBRINGELSER AF UNGE

RISIKOFAKTORER HOS UNGE, FORÆLDRE,
ANBRINGESESSTEDER OG I
SAGSBEHANDLINGEN

Tine Egelund
Kathrine Vitus

KØBENHAVN 2007
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

SAMMENBRUD I ANBRINGELSER AF UNGE

Afdelingsleder: Ivan Thaulow

Afdelingen for børn, integration og ligestilling

Undersøgelsens følgegruppe:

Sisse Bøgild, TABUKA

Jette Deltorp, Bornholms Regionskommune

Mette Grostøl, Socialpædagogernes Landsforbund

Kirsten Holm-Petersen, Familieplejen

Geert Jørgensen, Landsforeningen af Opholdssteder (LOS)

Lene Jørgensen, Forældrelandsforeningen FBU

Henrik Egelund Nielsen, Dansk Socialrådgiverforening

Henrik Kastrup Pedersen, Foreningen af Danske Døgninstitutioner for Børn og Unge

Lise Stidsen Vandahl, Socialministeriet

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978- 87-7487-869-8

Layout: Hedda Bank

Oplag: 800

Tryk: BookPartnerMedia A/S

© 2007 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's publikationer, bedes sendt til centret

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	INDLEDNING	13
2	TIDLIGERE FORSKNING OM SAMMENBRUD I ANBRINGELSER	19
3	UNDERSØGELSENS METODE	27
4	UNDERSØGELSENS UDVALG AF UNGE	29
5	SAMMENBRUDSFREKVENNS	33

6	DEN UNGE OG SAMMENBRUD	37
7	FORÆLDRE OG SAMMENBRUD	41
8	ANBRINGELSESFORM OG SAMMENBRUD	43
9	SAGSBEHANDLING OG SAMMENBRUD	45
10	VÆGTNING AF FAKTORERNES BETYDNING	51
11	HVOR KOMMER DE UNGE HEN EFTER ET SAMMENBRUD?	53
12	DISKUSSION	55
	REFERENCER	59
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2006	63

FORORD

Denne rapport sammenfatter resultaterne fra den første dataindsamling i en forløbsundersøgelse om sammenbrud i teenageanbringelser.

Det er i andre lande et kendt fænomen, at en stor andel af anbringelser af unge bryder sammen uplanlagt, ofte ret kort tid efter at anbringelsen er besluttet. Enten ønsker den unge ikke at være på anbringelsesstedet og går sin vej, eller også magter anbringelsesstedet ikke den unges problemer eller må af andre grunde give op. Sammenbrud i anbringelser kan have negative konsekvenser for såvel den unge som for anbringelsesstedet og den anbringende myndighed.

Den igangværende undersøgelse er den første danske, der tager sammenbrudstemaet op. Undersøgelsen består af en kvantitativ forløbsundersøgelse, hvor 227 unge følges igennem fire år med henblik på at analysere deres anbringelseskarriere. Vigtige forskningsspørgsmål er, hvor stor en andel af anbringelserne der bryder sammen, samt hvad der adskiller unge, der oplever sammenbrud, fra unge, hvis anbringelser er stabile.

I undersøgelsen indgår også en kvalitativ del, hvor unge, der har været udsat for sammenbrud, interviewes om deres erfaringer med sammenbruddet og resultaterne af det. Desuden interviewes andre aktører i sammenbruddet, fx anbringelsesstedet, forældre, sagsbehandler mv.

I denne rapport behandles alene data fra den første dataindsamling i den kvantitative undersøgelse.

Undersøgelsen er finansieret af Det Strategiske Program for Vel-
færdsforskning og SFI.

København, september 2007

Jørgen Søndergaard

RESUMÉ

Undersøgelsen

Denne rapport præsenterer de første resultater fra en forløbsundersøgelse af sammenbrud i teenageanbringelser. Dens sigte er:

- at kortlægge de unges anbringelseskarriver, herunder først og fremmest sammenbrud i anbringelserne
- at analysere, hvilke faktorer der henholdsvis fremmer og hæmmer sammenbrud af anbringelserne.

I undersøgelsen indgår 227 unge mellem 13 og 18 år, der i 2004 blev anbragt uden for hjemmet. De unge følges gennem årene 2005-2008. Denne rapportering gælder den første dataindsamling i 2005.

Den kvantitative dataindsamling bygger på spørgeskemaer til de unges 169 sagsbehandlere. Spørgeskemaerne indsamler oplysninger om den unges og forældrenes sociale og demografiske baggrundsforhold, deres problemprofil og -tyngde og alle skift i omsorgsmiljø, herunder sammenbrud, den unge undergår i anbringelsesprocessen.

En fjerdedel har oplevet sammenbrud

Lidt mere end en fjerdedel (26 pct.) af de unge har oplevet mindst ét sammenbrud i den anbringelse, der startede i 2004.

Mere end halvdelen af teenagerne (59 pct.) har gennemløbet fuld-

stændigt stabile anbringelser uden nogen forandring af omsorgsmiljøet siden anbringelsens påbegyndelse i 2004.

Endelig har 15 pct. af de unge – ud over dem, der har været genstand for sammenbrud – oplevet skift i omsorgsmiljø, som sagsbehandlerne ikke mener kan karakteriseres som sammenbrud. Disse tal betyder, at 41 pct. af de unge har oplevet enten sammenbrud eller planlagte skift i den første periode efter anbringelsen.

Anbringelserne bryder sammen relativt kort tid efter, at de er effektueret. 15 pct. af sammenbruddene finder sted inden for de første to måneder. Yderligere 15 pct. bryder sammen i den tredje og fjerde anbringelsesmåned. Når et halvt år af anbringelsen er forløbet, har 42 pct. af sammenbruddene fundet sted. Ved slutningen af det første år af anbringelsen er 77 pct. af alle sammenbruddene sket. Disse tal antyder, at den første periode af en anbringelsesproces er en særlig sårbar periode.

Faktorer der har sammenhæng med sammenbrud

Vi har analyseret, om fire sæt af faktorer har sammenhæng med sammenbrud:

- faktorer knyttet til den unge
- faktorer knyttet til de biologiske forældre
- faktorer knyttet til anbringelsesstedet
- faktorer knyttet til sagsbehandlingen.

Emotionelle problemer hos den unge øger risikoen for sammenbrud

De faktorer hos den unge, hvis sammenhæng med sammenbrud vi har analyseret, vedrører grundlæggende karakteristika som køn, alder og etnisk baggrund. Desuden har vi analyseret forskellige sundheds- og psykosociale problemer, som var en væsentlig grund til anbringelsen af den unge (adfærdsproblemer, emotionelle problemer, problemer i skole eller arbejdsliv, somatiske helbredsproblemer, psykisk udviklingshæmning, kriminalitet, misbrugsproblemer, mishandling eller vanrøgt af den unge, samt at den unge har disciplinære problemer i hjemmet og alvorlige konflikter med forældrene). Endelig har vi analyseret, om anbringelser forud for anbringelsen i 2004 øger sandsynligheden for sammenbrud i anbringelserne.

Der er ikke signifikant sammenhæng mellem *køn*, *alder* og *etnisk baggrund* på den ene side og sammenbrud på den anden.

Unge, der ved anbringelsen havde *emotionelle problemer*, har signifikant højere sandsynlighed for at opleve et sammenbrud. Omvendt

havde teenagere uden emotionelle problemer en signifikant højere sandsynlighed for, at deres anbringelse blev stabil. Emotionelle problemer er den eneste faktor hos den unge, der har signifikant sammenhæng med sammenbrud. Der er i denne undersøgelse ikke signifikant sammenhæng mellem at have *adfærdsproblemer* og forøget sandsynlighed for sammenbrud i anbringelsen. Der er heller ikke sammenhæng med andre af de ovenfor nævnte psykosociale problemer eller *forekomsten af tidligere anbringelser* og sammenbrud i anbringelserne.

Faktorer knyttet til forældrene er ikke afgørende

En række baggrundsfaktorer knyttet til de biologiske forældre er undersøgt for deres sammenhæng med sammenbrud i anbringelsen. Der er tale om demografiske og socioøkonomiske faktorer og forskellige psykosociale problemer hos forældrene.

Ingen af de undersøgte faktorer har sammenhæng med sammenbrud. Det ser ikke ud, som om forældres karakteristika kan forklare sammenbrud i børnenes anbringelser, i det mindste ikke for denne aldersgruppe.

Anbringelsesformerne er ikke afgørende

Der er ikke væsentlig forskel på sammenbrudsfrekvensen i forskellige anbringelsesformer (familiepleje, døgninstitution, socialpædagogisk opholdssted mv.). Der er derimod forskel på stabiliteten i anbringelserne. Ved stabilitet forstås, at den unge forbliver på samme anbringelsessted og hverken ud sættes for sammenbrud eller mere planlagte flytninger til et andet anbringelsessted. Specielt døgninstitutioner adskiller sig fra andre anbringelsesformer ved en næsten signifikant højere forekomst af ustabile anbringelser, hvilket skyldes, at en større andel af unge på institution er underkastet planlagte skift af omsorgsmiljø.

Den varierende grad af stabilitet under forskellige anbringelsesformer har vist sig ikke at have sammenhæng med de unges problembelastning ved indgangen til anbringelsen.

Sagsbehandlerskift øger risikoen for sammenbrud

Vi har analyseret en række faktorer knyttet til sagsbehandlingen for deres sammenhæng med sammenbrud. Faktorerne er: At den unge har modtaget forebyggende foranstaltninger forud for anbringelsen, selv har taget initiativ til anbringelsen, har givet uforbeholdent samtykke til anbringelsen, har deltaget i udvælgelsen af anbringelsesstedet, at forældrene har givet

uforbeholdent samtykke, at der er tale om tvang, at der er en handlingsplan, at der har været sagsbehandlerskift, og at kommunen har svært ved at finde optimale anbringelsessteder på grund af enten finansielle begrænsninger eller et begrænset udbud af egnede steder.

Der er få faktorer knyttet til sagsbehandlingen, som har signifikant sammenhæng med sammenbrud. Den eneste faktor, der signifikant reducerer sammenbrudsrisikoen, er, at det er den samme sagsbehandler, der har varetaget sagsarbejdet under hele anbringelsesforløbet, dvs. at der ikke har været sagsbehandlerskift.

Forudgående aflastning øger stabiliteten

Forskellige forebyggende interventioner forud for anbringelsen har ikke sammenhæng med sammenbrud. Forudgående aflastning ser imidlertid ud til signifikant at forøge anbringelsens stabilitet. Samtlige andre forebyggende foranstaltninger i § 52 i serviceloven, som har relevans for denne aldersgruppe, har ikke sammenhæng med hverken sammenbrud eller stabilitet i anbringelsen.

Den unges samtykke øger stabiliteten

Det forhold, at den unge selv har taget initiativet til anbringelsen, har ikke sammenhæng med, om anbringelsen bryder sammen. Dog øges stabiliteten af anbringelser næsten signifikant, når der er givet uforbeholdent samtykke til anbringelsen fra den unges side.

Den unges deltagelse i udarbejdelsen af handleplanens punkter har ingen sammenhæng med hverken sammenbrud eller stabilitet. Hverken den unges deltagelse i valg af anbringelsesstedet, i fastsættelsen af målene med anbringelsen eller anbringelsens varighed har betydning for sammenbrudsfrekvens eller stabilitet i anbringelsen. Forældres deltagelse i planlægningsprocessen har heller ikke sammenhæng med sammenbrud eller med anbringelsens stabilitet, når man ser på den samlede gruppe af unge.

Økonomiske begrænsninger i kommunen øger risikoen for sammenbrud

Unge fra kommuner, der har svært ved at finde optimale anbringelsessteder på grund af økonomiske begrænsninger, har signifikant højere sandsynlighed for at opleve sammenbrud i anbringelsen. I modsætning hertil er der ikke sammenhæng mellem vanskeligheder ved at finde optimale an-

bringelsessteder på grund af ringe udbud på den ene side og sammenbrud i anbringelsen på den anden.

Handleplaner giver øget stabilitet

En grundig handleplanlægning bliver i almindelighed anset for en forudsætning for et vellykket anbringelsesforløb. Eksistensen af en handleplan reducerer også sammenbrudsraten, men ikke signifikant for den samlede gruppe af unge. Forekomsten af en handleplan øger imidlertid anbringelsesens stabilitet stærkt signifikant.

INDLEDNING

Denne rapport præsenterer de første resultater fra en longitudinel undersøgelse af sammenbrud i teenageanbringelser, finansieret gennem Det Strategiske Program for Velfærdsforskning. I undersøgelsen indgår 227 unge mellem 13 og 18 år, der i 2004 blev anbragt uden for hjemmet. De unge følges i årene 2005-2008 med henblik på:

- at kortlægge de unges anbringelseskarriver, herunder først og fremmest sammenbrud i anbringelserne
- at analysere, hvilke faktorer der henholdsvis fremmer og hæmmer sammenbrud af anbringelserne.

Denne rapportering gælder den første dataindsamling i 2005, foretaget 3-15 måneder efter, at anbringelsesbeslutningen for de 227 unge var truffet.

Baggrund for undersøgelsen

Gennem de seneste ca. 10 år har fænomenet sammenbrud i anbringelser af børn og unge tiltrukket sig international forskningsopmærksomhed (Egelund, 2005; Vinnerljung, Sallnäs & Kyhle-Westermarck, 2001). Man har i stigende grad interesseret sig for, at et relativt stort antal anbringelser, der nyligt er besluttet, ganske simpelt ikke kan gennemføres, idet de uplanlagt bringes til ophør i almindelighed på initiativ af enten barnet eller anbringelsesstedet. Sammenbrud finder ofte sted kort tid efter placeringen af

barnet, en stor andel som oftest inden for de første tre måneder af anbringelsesperioden. Specielt har anbringelser af større børn i teenagealderen vist sig at være sårbare over for sammenbrud. I de fleste internationale studier opgøres således en sammenbrudsfrekvens på 40-50 pct. for denne aldersgruppe.

Der har indtil nu ikke været gennemført dansk forskning om sammenbrudsfænomenet. Indtil for nylig har sammenbrud heller ikke i dansk praksis været diskuteret i noget videre omfang. Der er dog ikke tvivl om, at sammenbrud i de allersæneste år har tiltunget sig stigende opmærksomhed, og denne undersøgelse giver et første bidrag til at belyse fænomenet mere systematisk i en dansk kontekst.

Fænomenet sammenbrud kan forstås som en del af den ustabilitet, der i almindelighed karakteriserer anbringelser uden for hjemmet. Ustabilitet og uforudsigelighed i forældrehjemmet er ofte en af de centrale grunde til, at det findes nødvendigt at placere barnet i andre omgivelser, der formodes at yde bedre udviklingsmuligheder end den mere eller mindre kaotiske hjemlige kontekst. Anbringelse opfattes sædvanligvis som en kompensation for den turbulens, barnet har levet med derhjemme, og formålet med anbringelser formuleres derfor ofte netop i termer som stabilitet, tryghed, forudsigelighed mv. Trods hensigten om at skabe stabilitet og kontinuitet for anbragte børn, dokumenterer al international forskning, at anbringelsen for mange anbragte børn hverken fører til stabile eller kontinuerlige anbringelseskarriver (Jackson & Thomas, 2000). Ligeledes om forskningen stammer fra de skandinaviske lande (Bonnier & Kälvesten, 1990; Egelund et al., 2004), fra UK (O'Neill, 1997; Rowe et al., 1989), USA (James, 2004; Staff & Fein, 1995), eller Australien (Delfabbro et al., 2000, 2001), peger den på, at diskontinuitet ser ud til at være et uundgåeligt aspekt ved anbringelser uden for hjemmet.

Den omstændighed, at en relativt stor gruppe af anbragte børn oplever flere eller adskillige skift i anbringelsen gennem barndom og ungdom, anses i almindelighed af praktikere og forskere for at være yderst problematisk. Ustabiliteten svækker børneforsorgens legitimitet, fordi den havarerer den erklærede målsætning om forudsigelighed, tryghed, stabilitet mv. Mest problematiske forekommer direkte sammenbrud af anbringelserne at være. Der er her tale om, at anbringelsen – normalt kort tid efter at den er anset for nødvendig og besluttet – afbrydes uplanlagt, enten fordi barnet/den unge ikke ønsker at forblive på det valgte anbringelsessted, eller fordi de voksne på anbringelsesstedet (plejeforældre, pædagoger m.fl. på institutioner og opholdssteder) ikke kan håndtere barnets konflikter eller

af anden grund giver op. I disse situationer kan anbringelsen ganske enkelt ikke gennemføres, på trods af at myndighedernes beslutning om, at den er til barnets bedste, er helt frisk. Desuden ved man, at sammenbrud kan have alvorlige negative konsekvenser for barnet (Baxter, 1988; Berridge, 1997; Berridge & Cleaver, 1987; Festinger, 1983), for omsorgsgiverne på anbringelsesstederne (Aldgate & Hawley, 1986; Farmer et al., 2005; Fisher et al., 2000; Wilson et al., 2000) og for de anbringende myndigheder, som skal 'reparere' skaden og starte forfra med planer for barnet på et vanskeligere grundlag end på tidspunktet for den sidste anbringelsesbeslutning.

På den anden side er der tale om, at unge mennesker, der anbringes uden for hjemmet, udgør en særlig belastet og vanskelig gruppe. Deres konflikter med omgivelserne vil i almindelighed langt overstige det konfliktniveau, der karakteriserer 'almindelige' unge. Ofte er det alvoren af deres konflikter med omverdenen, der har givet anledning til anbringelsen. Det er utvivlsomt ofte en så stor udfordring at arbejde med denne gruppe af unge, at det kan bero på en fejlvurdering, når man forventer, at deres anbringelse fra starten skal forløbe stabilt og harmonisk. Set i dette lys kan man næsten vende problemstillingen på hovedet og hævde, at det er et imponerende resultat, hvis flertallet af anbringelserne af disse udsatte unge forløber stabilt, uanset at et ikke ubetydeligt mindretal oplever sammenbrud i deres anbringelse. Desuden kan man ikke uden videre betragte sammenbrud som en entydigt negativ foreteelse. Sammenbrud kan i nogle tilfælde være en måde at kommunikere, at det valgte anbringelsessted ikke er optimalt, og at der skal foretages justeringer for at matche den unge og anbringelsesstedet bedre.

Definition af sammenbrud i anbringelsen

Anbragte børn kan blive udsat for skift i omsorgsmiljø af mange forskellige grunde. Forældre kan ønske et barn, som er frivilligt anbragt, hjemgivet. Forvaltningen kan beslutte at finde et andet anbringelsessted, som er mere egnet i forhold til barnets behov. Nogle gange ved man allerede ved første anbringelse, at barnet skal skifte omsorgsmiljø efter en observation med det formål at vurdere det bedst egnede anbringelsessted. Det er således langt fra alle skift til omsorgsmiljø, der kan karakteriseres som sammenbrud.

I denne undersøgelse arbejder vi efter følgende definition af sammenbrud af anbringelsen:

Ved sammenbrud af en anbringelse forstås, at placeringen i døgnanbringelse af en ung afsluttes uplanlagt på enten den unges, forældrenes, anbringelsesstedets eller forvaltningens foranledning.

Det uplanlagte refererer her til forvaltningens planforestillinger, som de oftest vil være nedfældet i en handleplan.

Det betragtes ikke som et sammenbrud, hvis forældre til et frivilligt anbragt barn forlanger barnet hjemgivet. Selvom en tilbagetrækning af et samtykke eventuelt ikke er i overensstemmelse med forvaltningens ønsker for barnet, er det af etiske og formelle grunde vanskeligt at kalde denne situation for et sammenbrud. Forældre kan imidlertid foranledige sammenbrud, fx ved at deres interventioner i eller holdninger til anbringelsen bliver så problematiske, at enten barnet eller anbringelsesstedet opgiver at gennemføre plejen.¹ Den samme logik gælder for unge på 15 år eller derover, som er part i sagen på linje med forældrene. Det betragtes ikke som sammenbrud, hvis de trækker samtykket til anbringelsen tilbage. Unge, der foranlediger sammenbrud, gør det enten ved 'at stemme med fødderne' og forlade anbringelsesstedet uplanlagt eller på anden måde at tage initiativet til selv at 'udskrive sig' af anbringelsen.

Er sammenbrud et godt mål for en anbringelses kvalitet?

Det er et diskussionstema i forskningen (fx Vinnerljung, Sallnäs & Kyhle-Westermark, 2001), om sammenbrud er et godt mål – en god indikator – til at bedømme en anbringelses kvalitet. En måling af anbringelsers sammenbrud kan forekomme at være en forenkling af en mere kompleks situation, idet sammenbrud ikke nødvendigvis siger noget om, i hvor høj grad et barns udviklingsmæssige chancer er forbedret eller forværret via anbringelsen. Man kan paradoksalt nok oven i købet forestille sig, at sammenbrud undtagelsesvist er til gavn for barnet, såfremt det har været anbragt et sted, der ikke levede op til dets behov. I engelsksproget forskning kaldes sammenbrud i anbringelsen ofte for et 'service outcome', hvilket lidt frit kan oversættes til, at det er et administrativt effektmål, altså et mål for hvor effektiv sagsbehandlingen har været. Nogle gange vælges sammenbrud som mål af delvis pragmatiske og ressourcemæssige grunde. Der

1. Ifølge en del undersøgelser er det dog sjældent, at anbringelser bryder sammen på forældres foranledning (Berridge & Cleaver, 1987; Cliffe & Berridge, 1991; Jackson & Thomas, 2000; Stone & Stone, 1983).

skal et andet og mere omfattende dataindsamlingsbatteri (nogle gange inklusive egentlige kliniske undersøgelser og test) til, hvis man mere præcist skal fokusere på børnenes udviklingsmæssige udfald.

I denne undersøgelse fokuserer vi dog på det 'administrative effektivt mål': Sammenbrud som mål ud fra den antagelse, at det i sig selv er et væsentligt problem, at anbringelser, der har været anset for nødvendige kort tid forinden, ikke kan gennemføres.

TIDLIGERE FORSKNING OM SAMMENBRUD I ANBRINGELSER

International forskning om sammenbrud af anbringelser beskæftiger sig hovedsagelig med to emner:

- frekvensen – dvs. hyppigheden – af sammenbrud
- analyse af de faktorer, der har sammenhæng med sammenbrud, dvs. enten reducerer sammenbrudsrisikoen eller øger den.

De undersøgte faktorer har man typisk opdelt i fire kategorier: Faktorer, som relaterer sig til henholdsvis børnene og de biologiske forældre, faktorer knyttet til anbringelsesmiljøet og faktorer i sagsbehandlingsprocessen.

Nedenfor refereres kort de centrale resultater fra international forskning, som vores resultater senere diskuteres i forhold til.

Sammenbrudsfrekvenser

Der er grund til at skelne mellem aldersgrupper, når sammenbrudsfrekvenser skal opgøres. Det skyldes, at man for større børn kan konstatere højere sammenbrudsfrekvenser, end hvis man ser på populationen af anbragte børn som helhed.

I longitudinelle undersøgelser,¹ også kaldet forløbsundersøgelser, der medtager børn i alle aldre, er der store udsving i den målte sammen-

1. Der refereres i det efterfølgende kun til undersøgelser med longitudinelt design, idet de følger

brudsfrekvens. Det kan skyldes forskellige ting, fx at definitionerne på sammenbrud kan være mere eller mindre inkluderende. Desuden er opfølgningstiderne forskellige, hvilket har betydning på den måde, at længere opfølgningstider tenderer til at give højere sammenbrudsfrekvenser. Endelig skelner flere undersøgelser ikke mellem korttids- og langtidspanbringelser, der typisk medfører lavere henholdsvis højere sammenbrudsfrekvenser. Hvis man kun ser på undersøgelser, der vedrører langvarig familiepleje,² varierer sammenbrudsfrekvensen mellem 11 pct. og 49 pct. (Berridge & Cleaver, 1987; Cautley, 1980; Fein & Mallucio, 1884; Fratter et al., 1991; Jönsson, 1995; Kalland & Sinkkonen, 2001; Kelly, 1995; Kendrick, 2000; Millham et al., 1986; Sinclair & Wilson, 2003; Stone & Stone, 1983). De fleste undersøgelser placerer sig dog i intervallet mellem 20 pct. og 40 pct. Man kan således ikke ud fra disse undersøgelser fastslå nogen nøjagtig sammenbrudsfrekvens. Et skønsmæssigt bud er, at 20-40 pct. af alle anbringelser bryder sammen, når man ser på den samlede børnegruppe, der anbringes uden for hjemmet.

I Danmark opgør Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, som har været udarbejdet siden 1.1.2006, sammenbrudsfrekvensen på en anden måde end de ovennævnte internationale undersøgelser, der opgør den som en andel af antallet af anbragte børn. Man opgør i Ankestyrelsen sammenbrudsfrekvensen som en andel af ændringer af anbringelsessted. Desuden betragter man det definatorisk kun som sammenbrud, når anbringelsesstedet opgiver at gennemføre plejen. Når den unge på eget initiativ forlader anbringelsesstedet og ikke vil være der mere, betragtes det ikke som sammenbrud, hvad det efter vor definition af sammenbrud ville være. For de første tre kvartaler af 2006 har kommunerne indberettet 812 beslutninger om skift af anbringelsessted. Af disse var 25 pct. forårsaget af, at anbringelsesstedet uplanlagt blev opgivet, og 19 pct. havde rod i, at den unge havde forladt anbringelsesstedet. Det vil sige, at af samtlige ændringer af anbringelsessted var 44 pct. forårsaget af sammenbrud efter den definition, der lægges til grund i denne undersøgelse. Det skal erindres, at denne måde at måle sammenbrudsfrekvens på ikke kan sammenlignes med resultaterne fra de studier, der ellers er refereret til. Ankestyrelsens tal er imidlertid instruktive for, at næsten halvdelen af alle ændringer af an-

børnene/de unge prospektivt over tid. Tværnsnitsstudier er tilbøjelige til at underrepræsentere korttidspanbringelser og dermed at overrapportere sammenbrudsfrekvenser. For at undgå denne metodologiske skævhed medtages kun resultater fra forløbsundersøgelser.

2. Langt de fleste undersøgelser omhandler familiepleje.

bringelsessted i Danmark skyldes sammenbrud, således som sammenbrud er defineret ovenfor.

Longitudinelle undersøgelser, der kun beskæftiger sig med større børn (teenagere), kommer frem til nogle noget mere entydige resultater, om end de målte sammenbrudsfrekvenser heller ikke i disse undersøgelser er identiske (Barber & Delfabbro, 2002; Farmer et al., 2005; Fenyo et al., 1989; Fratter et al., 1991; Jönsson, 1995; Millham et al., 1986; Stone & Stone, 1983; Vinnerljung, Sallnäs & Kyhle-Westermarck, 2001). I disse undersøgelser er spredningen i resultaterne fra 37 pct. til 54 pct. Med en vis sikkerhed kan man her skønne, at 40-50 pct. af samtlige teenageanbringelser bryder sammen.

Ifølge forskning uden for Danmark er sammenbrud i anbringelser uden for hjemmet således et betragteligt problem for alle aldersgrupper af anbragte børn, men i særdeleshed for de større børn, hvoraf næsten hver andens anbringelse ender i et sammenbrud. Der er også tale om et alvorligt problem for de anbringende myndigheder, der i ca. halvdelen af tilfældene ikke kan gennemføre den forsorg, som de har fundet nødvendig.

Faktorer der har sammenhæng med sammenbrud

Faktorer relateret til det anbragte barn

Det er i særlig grad faktorer knyttet til det anbragte barn, som har været undersøgt i internationale studier om sammenbrud af anbringelser. Alle studier om emnet beskæftiger sig med dette aspekt. Følgende faktorer har været i fokus:

- *Barnets køn* (Berridge & Cleaver, 1987; Cautley, 1980; Cliffe & Berridge, 1991; Fenyo et al., 1989; Fratter et al., 1991; Jönsson, 1995; Millham et al., 1986; Newton et al., 2000; Parker, 1966; Sallnäs et al., 2004)
- *Barnets alder* (Barber et al., 2001; Barber & Delfabbro, 2002; Berridge & Cleaver, 1987; Cliffe & Berridge, 1991; Delfabbro et al., 2000, 2001; Fenyo et al., 1989; Fratter et al., 1991; George, 1970; Jönsson, 1995; Millham et al., 1986; Newton et al., 2000; Parker, 1966; Sallnäs et al., 2004; Skuse et al., 2001)

- *Barnets særlige behov* ('special needs')³ (Cautley, 1980; Kalland & Sikkonen, 2001; Parker, 1966; Sallnäs et al., 2004; Skuse et al., 2001)
- *Antallet af problemer* eller problemtyngden (Sallnäs et al., 2004)
- *Barnets antisociale adfærd* eller adfærdsvanskeligheder (Barber et al., 2001; Barber & Delfabbro, 2002; Berridge & Cleaver, 1987; Cliffe & Berridge, 1991; Delfabbro et al., 2000, 2001; Farmer et al., 2005; Fenyo et al., 1989; Fratter et al., 1991, George, 1970; Jönsson, 1995; Kelly, 1995; Kendrick, 2000; Millham et al. 1986, Newton et al., 2000; Rushton & Dance, 2004; Sallnäs et al., 2004; Sinclair & Wilson, 2003; Skuse et al., 2001, Strijker et al., 2005)
- *Barnets emotionelle problemer* (Sallnäs et al., 2004; Strijker et al., 2005)
- *Barnets etniske minoritetsbaggrund* (Berridge & Cleaver, 1987; Cliffe & Berridge, 1991; Fratter et al., 1991; Newton et al., 2000; Sallnäs et al., 2004)
- *Barnets erfaring/oplevelser med mishandling og vanrøgt* (Fratter et al., 1991, George, 1970; Kalland & Sikkonen, 2001; Millham et al., 1986; Parker, 1966; Sallnäs et al., 2004).

Der er få entydige resultater på tværs af undersøgelserne om sammenhænge mellem faktorer hos barnet på den ene side og sammenbrud på den anden. De fleste undersøgelser peger på, at barnets køn ikke har sammenhæng med sammenbrud, men dette resultat er ikke ganske entydigt, idet nogle få studier påviser, at piger har en højere risiko for sammenbrud. Det samme gælder barnets alder. Resultaterne peger overvejende på, at stigende alder forøger risikoen for sammenbrud, men der er også undersøgelser, der peger på, at midtergruppen, (ca. 9-13 år), har en lige så høj risiko som de ældre børn, eller at børn i alle aldre har en høj risiko for at opleve sammenbrud, hvis blot anbringelsestiden er af en vis varighed. Der er også modstridende resultater vedrørende sammenhængen mellem mishandling og vanrøgt af barnet og sammenbrud i anbringelsen. Nogle undersøgelser finder en sammenhæng, andre gør ikke.

Det er et nogenlunde entydigt resultat på tværs af undersøgelserne, at etnisk minoritetsbaggrund og det forhold, at barnet har såkaldte 'særlige behov', dvs. sygdom, handicap o.l., ikke har sammenhæng med

3. 'Special needs' er et begreb, som i angelsaksisk forskning refererer til særlige behov som følge af sygdom, handicap eller markante indlæringsproblemer hos barnet, eller at søgende anbringes sammen.

sammenbrud i anbringelsen. Dog finder nogle få studier en øget risiko for sammenbrud, når barnet er af blandet etnisk oprindelse.

Det klareste og mest entydige resultat er, at børns antisociale adfærd stærkt signifikant øger risikoen for sammenbrud af anbringelsen. Også et barns emotionelle (og mere 'indadvendte') problemer ser ud til at have en klar sammenhæng med sammenbrud, men det er hidtil kun få studier, der har undersøgt dette aspekt, og 'emotionelle problemer' defineres forskelligt i de undersøgelser, der beskæftiger sig med det.

Det vigtigste entydige resultat er således, at børns adfærdsvanskeligheder er en stærk prædiktør for sammenbrud. Det kan måske til dels forklare den højere sammenbrudsfrekvens for store børn, som oftere anbringes netop på grund af deres antisociale adfærd.

De ovenfor nævnte resultater gælder altovervejende for anbringelser af børn i alle alder, og der er således ikke forskel på, hvilke faktorer der har betydning for sammenbrud i anbringelser af små, større eller ældre børn. På ét punkt kan der dog påvises en forskel. Hvor resultaterne om sammenhængen mellem mishandling og vanrøgt på den ene side og sammenbrud på den anden er tvetydige, når man ser på alle aldersgrupper, er det et entydigt resultat, at unge, der har oplevet mishandling og vanrøgt, har en signifikant højere sandsynlighed for sammenbrud i deres anbringelse end andre unge.

Faktorer knyttet til biologiske forældre

Faktorer knyttet til de biologiske forældre er langt mindre udforsket end faktorer relateret til barnet. For det første har relativt få faktorer været genstand for analyse. For det andet har hver faktor kun været i fokus i ganske få undersøgelser. Endelig er resultaterne oftest tvetydige. Forskellige undersøgelser har blandt andet fokuseret på:

- *Forældres kontakt med det anbragte barn* (Berridge & Cleaver, 1987; Cliffe & Berridge, 1991; Fenyo et al., 1989; Fratter et al., 1991; George, 1970; Jönsson, 1995; Millham et al., 1986; Sinclair et al., 2004; Strijker et al., 2005)
- *Alvoren af forældrenes problemer* (Cautley, 1980)
- *Forældrenes mentale problemer, misbrug* (Sallnäs et al., 2004), og *kriminalitet* (George, 1970)
- *Forældres attitude over for barnets anbringelse*, dvs. om de er positivt eller negativt stemt over for anbringelsen (Fenyo et al., 1989; Jönsson, 1995)

- *En eller begge forældres død* (George, 1970; Parker, 1966).

Kun ganske få undersøgelser har fokuseret på forældrenes sociale forhold (uddannelse, arbejde, forsørgelse, fattigdom mv.) og disse forholds eventuelle sammenhæng med sammenbrud i deres børns anbringelse.

Det har været omdiskuteret, om forældres kontakt med børnene under anbringelsen reducerer risikoen for sammenbrud. De fleste studier finder ingen sammenhæng mellem kontakt og sammenbrud, når man ser på alle aldersgrupper, mens andre kan påvise både positive og negative sammenhænge. Det tyder dog i en velgennemført undersøgelse (Berridge & Cleaver, 1987) klart på, at bevarelsen af kontakten med forældre reducerer risikoen for sammenbrud i anbringelsen, når der alene er tale om anbringelser af teenagere.

Sammenhænge mellem andre undersøgte faktorer og sammenbrud er hidtil uklare. I forhold til nogle faktorer forekommer der modsætningsfyldte resultater i forskellige undersøgelser. For andre faktorer vedkommende påvises der ingen sammenhæng mellem faktorerne og sammenbrud. Endelig er nogle faktorer kun genstand for analyse i en enkelt undersøgelse, og resultaterne må af denne grund anses for foreløbige.

Faktorer knyttet til anbringelsesstedet

Forskning, der omhandler anbringelsesstedets betydning for sammenbrud, beskæftiger sig næsten udelukkende med familieplejen. En række forskellige karakteristika ved familieplejen har været analyseret for deres eventuelle sammenhæng med sammenbrud i anbringelsen, fx plejeforældrenes alder, sociale klasse, erfaring som plejeforældre mv., tilstedeværelsen af biologiske eller andre plejebørn i plejefamilien, og om plejeforældrene er beslægtede eller ikke beslægtede med det anbragte barn.

Træk ved familieplejen må formodes at være af mindre betydning i en dansk sammenhæng, når det drejer sig om anbringelse af større børn, simpelthen fordi det er en begrænset andel af dem, der bliver anbragt i familiepleje. Der er selvfølgelig unge, der kommer i en plejefamilie, men de fleste bliver anbragt i enten døgninstitutioner eller på socialpædagogiske opholdssteder.

Hidtil er der få studier, der har interesseret sig for, om nogle typer af anbringelsessteder er mere tilbøjelige til at producere sammenbrud end andre (Berridge & Cleaver, 1987; Courtney & Barth, 1996; Jönsson, 1995; Millham et al., 1986; Sallnäs et al., 2004; Strijker et al., 2005), og disse studier sammenligner oftest kun almindelig familiepleje med slægts-

anbringelse. Resultaterne fra disse undersøgelser er nogenlunde entydige og peger på, at slægtsanbringelse reducerer risikoen for sammenbrud. Der er dog én undtagelse i et hollandsk studie, der ikke kan dokumentere dette (Strijker et al., 2005).

Ét svensk studie, der omhandler anbringelser af teenagere, fokuserer imidlertid på sammenbrudsfrekvensen i forskellige typer af anbringelsessteder (Sallnäs et al., 2004; Vinnerljung et al., 2001) og finder betydelige forskelle på forekomsten af sammenbrud i forskellige anbringelsesmiljøer. Som man kunne forvente, er de sikrede institutioner for unge relativt effektive til at forhindre sammenbrud af den simple grund, at de unge ikke selv kan løbe væk og dermed bringe anbringelsen til et uplanlagt ophør. Sammenbrudsraten i sikrede institutioner er 18 pct. Slægtsanbringelser er imidlertid lige så effektive til at forebygge sammenbrud, også her er sammenbrudsfrekvensen 18 pct. Alle andre anbringelsesmiljøer har varierende høje sammenbrudsfrekvenser, almindelig familiepleje fx 41 pct.

Faktorer knyttet til sagsbehandlingen

Et begrænset antal undersøgelser bidrager til at belyse, om der er sammenhæng mellem elementer i sagsbehandlingsprocessen på den ene side og sammenbrud i anbringelser på den anden. De eksisterende studier fokuserer desuden på forskellige aspekter af sagsbehandlingen. Traditionen for at genbruge de samme variable, som andre undersøgelser har anvendt, er svag, og der er derfor ofte kun ét studie, der belyser en konkret variabels sammenhæng med sammenbrud. Endelig forekommer der varierende resultater, når flere undersøgelser undtagelsesvis har beskæftiget sig med samme variabel, og forskningsresultaterne kan derfor ikke informere om, hvad der kan være 'best practice' i bestræbelserne på at undgå høje sammenbrudsfrekvenser. Af disse grunde vil resultater om sagsbehandlingen ikke i detaljer bliver uddybet her.

UNDERSØGELSENS METODE

Undersøgelsens udvalg

Forløbsundersøgelsen af sammenbrud i teenageanbringelser omfatter såvel en kvantitativ som en kvalitativ undersøgelse. Den kvantitative undersøgelse, som denne rapport vedrører, omfatter 227 unge (13-18 år), der på et eller andet tidspunkt i løbet af 2004 blev anbragt uden for hjemmet ved en ny anbringelsesbeslutning. De unge var klienter i 17 kommuner (før strukturreformen) af forskellig geografisk beliggenhed, størrelse og med forskellig grad af social belastning. De 227 unge udgør 67 pct. af de 338 unge, vi fik identificeret af kommunerne. Vi har ikke mulighed for at gennemføre en analyse af de 33 pct., der udgør bortfaldet, idet vi som udgangspunkt ikke har andre oplysninger om dem end et fornavn og en anbringelsesdato.

Den kvantitative dataindsamling

Den kvantitative dataindsamling bygger på (netbaserede) spørgeskemaer til de unges 169 sagsbehandlere. Spørgeskemaerne udsendes flere gange i perioden fra 2005-2008 med henblik på at kunne følge de unges anbringelsesforløb over tid. Den første dataindsamling, som denne rapport bygger på, blev afsluttet i efteråret 2005. Den næste dataindsamling er gennemført i efteråret 2006. Den sidste opfølgning foretages i foråret 2008. Spørgeskemaerne indhenter oplysninger om den unges og hendes/hans families sociale og demografiske baggrundsforhold, den unges og forældrenes problemprofil og -tyngde og alle skift i omsorgsmiljø, den unge

undergår i anbringelsesprocessen, herunder om disse skift har karakter af et sammenbrud. Størstedelen af de oplysninger, spørgeskemaerne efter-spørger fra sagsbehandlerne, har en faktisk karakter (socioøkonomisk og demografisk situation, skift i anbringelsesforløbet m.m.). Nogle data beror imidlertid på sagsbehandlerens vurderinger, ikke mindst data vedrørende den unges og hendes/hans forældres problemprofiler. Det er værd at erindre, at nogle oplysninger bygger på vurderinger, idet disse ikke er 'objektive' informationer, men kan variere betydeligt blandt sagsbehandlerne, enten på grund af forskellige personlige tærskler for, hvad der skal til for at konstituere et 'problem', eller fordi dominerende professionelle diskurser anerkender nogle problemer og overser andre.

Den kvalitative dataindsamling

Som nævnt kommer undersøgelsen også til at omfatte en kvalitativ del, hvor unge, der har oplevet sammenbrud i anbringelsen, interviewes om sammenbrudsprocessen og dens konsekvenser. Desuden interviewes andre relevante aktører (anbringelsesstedets voksne, sagsbehandler, forældre og eventuelt kammerater) i sammenbrudsprocessen om de forhold, der førte til sammenbruddet. De kvalitative resultater omtales ikke i denne afrapportering, de vil senere blive offentliggjort.

Statistisk analyse af de kvantitative data

Der er foretaget relativt enkle bivariate og multivariate analyser (ved hjælp af Chi-test og Fisher's Exact-test) af sammenhænge mellem de afhængige variable (henholdsvis sammenbrud og stabilitet i anbringelsen) og en række uafhængige variable. Desuden er der gennemført multivariate logistiske regressionsanalyser (ved hjælp af Wald-, Likelihood Ratio-, Hosmer-Lemeshow- og R-square-test) med henblik på at identificere, hvilke uafhængige variable der signifikant påvirker risikoen for sammenbrud, samt hvor stærkt hver faktor for sig påvirker risikoen, når der er kontrolleret for andre faktorer.

UNDERSØGELSENS UDVALG AF UNGE

Nedenfor (i tabel 4.1) præsenterer vi oversigtligt de 227 teenagere ved nogle variable, der vedrører deres familiers socioøkonomiske og demografiske situation ved anbringelsen samt alvoren af de unges og forældrenes problembillede.

Ser man på de unges karakteristika er kønsfordelingen blandt de unge anbragte i denne undersøgelse næsten lige. Det betyder, at pigerne er overrepræsenteret i undersøgelsen ($P=0,0445$). Blandt samtlige unge anbragte i aldersintervallet 12-17 år udgjorde pigerne (ved slutningen af 2005) 44 pct. De ældre teenagere (15-17 år) er også overrepræsenterede i undersøgelsen sammenlignet med anbragte teenagere i det hele taget ($P=<0,0001$).

De unges familier er demografisk kendetegnet af, at kun 25 pct. af dem har en far og en mor, der lever sammen. Desuden har en høj andel af de unge (9 pct.) sammenlignet med aldersgruppen som helhed forældre (en eller begge), der er døde. Socioøkonomisk har godt halvdelen (53 pct.) af de unges mødre kun ni års grundskolegang eller mindre. 59 pct. af mødrene er marginaliseret på arbejdsmarkedet (dvs. på kontanthjælp, på dagpenge, under revalidering mv.).

Antallet af problemer¹ hos henholdsvis børn og forældre, som på

1. De problemer, der kunne angives for den unges vedkommende var: adfærdsproblemer, emotionelle problemer, skoleproblemer, problemer med uddannelse og arbejde, fysisk sygdom/handicap, psy-

Tabel 4.1

Udvalgets demografiske og socioøkonomiske baggrund og problemprofil.

Variable		N	Procent
<i>Den unges karakteristika (n):</i>			
Køn:	Dreng	(113)	49,78
	Pige	(114)	50,22
Alder:	12-14 år	(97)	42,73
	15-17 år	(130)	57,27
Etnisk baggrund:	Dansk	(182)	83,11
	Etnisk minoritet	(37)	16,89
<i>Familiernes karakteristika:</i>			
	Biologiske forældre bor ikke sammen	(162)	75,00
	En eller begge forældre er døde	(121)	9,29
Morens uddannelse:	9. klasse eller mindre	(84)	52,83
Morens beskæftigelse:	Marginaliseret på arbejdsmarkedet	(116)	59,18
<i>Problembelastning:</i>			
Antal problemer, teenagerne:	0-1 problem	(51)	22,47
	2 eller flere problemer	(176)	77,53
Antal problemer, forældrene:	0-1 problem	(164)	72,25
	2 eller flere problemer	(63)	27,75
Graden af den unges eksponering for risiko:	Alvorlig risiko	(64)	29,36

anbringelsestidspunktet blev angivet som centrale grunde til at anbringe den unge, bruger vi som en proxy-variabel for problemernes sværhedsgrad. 0-1 angivet problem betegner en mindre problembelastning end to problemer og derover. En anden proxy-variabel er, at sagsbehandleren anser den unge for at tilhøre højrisikogruppen. Sagsbehandlerne skulle angive, om de anså den unge for truet i 'svær grad', i 'middelsvær' grad eller i 'ringe' grad. Højrisikogruppen defineres her som dem, om hvem sagsbehandlerne har markeret 'i svær grad'. Som det fremgår af tabel 4.1 har mere end tre fjerdedele af de unge (78 pct.) to eller flere problemer, der angives som væsentlige anbringelsesgrunde på anbringelsestidspunktet. Sagsbehandlerne vurderer desuden, at 29 pct. af de unge hører til i højrisikogruppen.

Sammenfattende er der således, som en række andre undersøgelser

kisk udviklingshæmning, kriminalitet, misbrug af alkohol eller narkotiske midler, fysisk mishandling af den unge, forsømmelse/vanrøgt, seksuelle overgreb, problemer med opdragelsen af den unge og et konfliktfyldt forhold til forældrene.

af anbragte børn også dokumenterer,² tale om unge, hvis forældre har en betydelig overforekomst af enligt forældreskab, ringe uddannelse og marginalisering på arbejdsmarkedet. Der er også tale om unge, hvoraf en stor majoritet har en kompleks problembelastning i form af to eller flere problemer af en sådan alvor, at de var medvirkende til anbringelsen.

2. For en oversigt, se Egelund & Hestbæk (2003).

SAMMENBRUDSFREKVENNS

Det analytiske hovedfokus i denne rapport er *sammenbrud* i anbringelser, som for de fleste aktører i anbringelsesprocessen, ikke mindst for de unge, vil være en uønskværdig udgang på en anbringelse.

I et vist omfang beskæftiger vi os dog også i rapporten med to andre fænomener, nemlig for det første: *stabilitet i anbringelsen* og de faktorer, som har sammenhæng med stabilitet. Stabilitet definerer vi som en anbringelse uden skift i omsorgsmiljøet – uanset om skiftene har karakter af sammenbrud eller planlagte skift – efter den unges anbringelse.

For det andet beskæftiger vi os med såkaldte *planlagte skift*, dvs. skift eller brud i anbringelsesprocessen, som ifølge sagsbehandlerne er planlagte. Vi kommer kun helt sporadisk ind på disse former for skift, men medtager dem, fordi sammenbrud og mere planlagte skift tilsammen er et slags mål for graden af den diskontinuitet, unge oplever under deres anbringelseskarriere.

Tabel 5.1 viser, hvor hyppigt henholdsvis sammenbrud, stabilitet og planlagte skift i omsorgsmiljø har fundet sted inden for de første 3-15 måneder af de unges anbringelse.

Tabel 5.1 viser, at lidt mere end en fjerdedel (26 pct.) af de unge har oplevet sammenbrud i den anbringelse, der startede i 2004. Det betyder, at én ud af fire teenagere 3-15 måneder efter anbringelsen har oplevet/oplever, at deres anbringelse afbrydes af et sammenbrud før anbringelsens forventede/planlagte afslutning.

Tabel 5.1

Frekvensen af sammenbrud, stabilitet, og planlagte skift i den første anbringelse i 2004.

	Antal unge	Procent
Sammenbrud	58	26,01
Stabil anbringelse	131	58,74
Skift i anbringelsen	34	15,25
I alt	223	100,00

Bortfald = 4.

Mere end halvdelen af teenagerne (59 pct.) har gennemløbet fuldstændigt stabile anbringelser uden nogen forandring af omsorgsmiljøet siden anbringelsens påbegyndelse.

Endelig har 15 pct. af de unge – ud over dem, der har været genstand for sammenbrud – oplevet skift af omsorgsmiljø, som sagsbehandlerne ikke mener, kan karakteriseres som sammenbrud.¹

Tallene i tabel 5.1 betyder, at 41 pct. af de unge har oplevet enten sammenbrud eller planlagte skift i den første periode efter anbringelsen, dvs. at de i nogen grad har været underlagt diskontinuitet og ustabilitet i anbringelsesforløbet. Det er et væsentligt resultat, at mere end halvdelen af de unge har oplevet et stabilt anbringelsesforløb i overensstemmelse med fremherskende målsætninger om at skabe stabilitet og kontinuitet. Men det er også bemærkelsesværdigt, at mere end to femtedele af de unge udsættes for enten uplanlagt eller planlagt ustabilitet som en integreret del af placeringen uden for hjemmet. Centralt i denne undersøgelses resultater er, at det ser ud som om, at hver gang man anbringer fire teenagere, så må man forvente, at anbringelsen selv med en relativt kort opfølgingsperiode ikke kan gennemføres for én af dem. Over en længere anbringelsesperiode må man forvente, at antallet af sammenbrud stiger, og den anbringende sagsbehandler må derfor forudse, at for mere end hver fjerde unge kan forsorgen ikke gennemføres på grund af sammenbrud.

1. Nogle sagsbehandlere har været i tvivl om, hvorvidt der var tale om skift eller sammenbrud og ringet ind og spurgt os om den korrekte udfyldelse. Der har her typisk været tale om anbringelser, der hang i en uhyre tynd tråd, fordi enten anbringelsesstedet eller den unge faktisk havde givet op, men hvor forvaltningen nåede at træffe beslutning om et nyt anbringelsessted, inden den unge gik sin vej eller anbringelsesstedet bortsendte hende eller ham. Der er sandsynligvis i disse tilfælde tale om sammenbrud efter denne undersøgelses definition, men hvis sagsbehandlerne trods dette har valgt i deres svar at markere, at det var et planlagt skift, har vi i vor statistiske analyse respekteret dette. Men vi antager på denne baggrund, at sammenbrudsfrekvensen er lidt højere og frekvensen af planlagte skift lidt lavere end angivet i tabel 5.1.

Hvornår bryder anbringelserne sammen?

Ifølge denne undersøgelse såvel som andre på området² bryder anbringelserne sammen relativt kort tid efter, at de er effektueret.

15 pct. af sammenbruddene finder sted inden for de første to måneder, den unge er anbragt. Yderligere 15 pct. bryder sammen i den tredje og fjerde anbringelsesmåned. Det vil sige, at lidt under en tredjedel af sammenbruddene har fundet sted, inden anbringelsen har varet fire måneder. Når et halvt år af anbringelsen er forløbet, har 42 pct. af sammenbruddene fundet sted. Ved slutningen af det første år af anbringelsen er 77 pct. af alle sammenbruddene sket.

Disse resultater er samstemmende med internationale resultater, der gennemgående peger på, at ca. to tredjedele af sammenbruddene finder sted inden for anbringelsens første år.

Disse tal antyder, at den første periode af en anbringelsesproces er en særlig sårbar periode. Det ser ud, som om aktørerne i en anbringelse relativt hurtigt beslutter sig for, om en anbringelse kan vare eller ikke vare ved. Det kan lægge op til overvejelser om, hvordan sammenbrud kan reduceres ved en særlig indsats i anbringelsens første tid.

Hvem tager initiativ til sammenbrud?

Nedennævnte tal for, hvem der har taget initiativet til sammenbruddene, er behæftet med en vis usikkerhed, idet flere sagsbehandlere ikke havde besvaret spørgsmålet om dette.

Det er vigtigt at erindre, at sammenbrud altid må ses som et samspil mellem forskellige aktører. At man tager initiativ til et sammenbrud, er således ikke ensbetydende med, at man alene har forårsaget det. Trods dette er det interessant at få viden om, hvem der tager den endelige beslutning om, at anbringelsen skal afbrydes.

I de tilfælde, hvor der foreligger oplysninger om initiativet til sammenbrud, tog de unge selv initiativ til sammenbruddet i 19 pct. af tilfældene. Dette er en mindre andel end i et stort svensk studium (Vinnerljung et al., 2001), hvor de unge var initiativtagere til sammenbrud i 44 pct. af tilfældene. De unges forældre tog initiativet til yderligere 19 pct. af sammenbruddene. Dette er et usædvanligt resultat i forhold til andre undersøgelser, hvor forældre sjældent initierer sammenbrud.

2. Fx Barber & Delfabbro (2002), Berridge & Cleaver (1987), Fratter et al. (1991), Jönsson (1995), Kelly (1995), Vinnerljung et al. (2001).

Anbringelsesstederne (plejeforældre, døgninstitutioner, opholdssteder mv.) tog initiativet til 30 pct. af sammenbruddene. Dette resultat er nogenlunde samstemmende med førnævnte svenske undersøgelse om sammenbrud i anbringelser af teenagebørn (Vinnerljung et al., 2001), i hvilken det dokumenteres, at anbringelsesstederne udløste 36 pct. af sammenbruddene. Den anbringende myndighed (forvaltningen) tog selv initiativ til 27 pct. af de uplanlagte ophør af anbringelserne.³

3. 5 pct. markerer, at 'andre' (end de unge, deres forældre, anbringelsesstedet eller forvaltningen) har udløst sammenbruddet.

DEN UNGE OG SAMMENBRUD

I det følgende gennemgås undersøgelsens resultater om, hvilke faktorer der øger eller reducerer sammenbrud i anbringelserne. I de fleste undersøgelser, der beskæftiger sig med sammenbrud i anbringelser, analyserer man, om fire sæt af faktorer har sammenhæng med sammenbrud:

- faktorer knyttet til barnet/den unge
- faktorer knyttet til de biologiske forældre
- faktorer knyttet til anbringelsesstedet
- faktorer knyttet til sagsbehandlingen.

Faktorer knyttet til den unge

Vi har analyseret, om en række karakteristika hos de unge har signifikant sammenhæng med, om de oplever sammenbrud i anbringelsen.

De undersøgte faktorer drejer sig om grundlæggende karakteristika som køn, alder og etnisk baggrund. Desuden er det undersøgt, om forskellige sundheds- og psykosociale problemer, som efter sagsbehandlernes mening var en væsentlig grund til anbringelsen af den unge, har en sammenhæng med sammenbrud. De undersøgte problemer vedrører: adfærdsproblemer, emotionelle problemer, problemer i skole eller arbejdsliv, somatiske helbredsproblemer, psykisk udviklingshæmning, kriminalitet, misbrugsproblemer, mishandling eller vanrøgt af den unge samt at den unge har disciplinære problemer i hjemmet og alvorlige konflikter med forældrene. Det er yderligere analyseret, om anbringelser forud for anbrin-

gelsen i 2004 øger sandsynligheden for sammenbrud, og endelig har vi set på, om sagsbehandlerens vurdering af, at den unge er i højrisikogruppen, har sammenhæng med sammenbrud i anbringelserne.

Resultaterne gengives i tabel 6.1, der også omfatter en analyse af, om de nævnte faktorer har sammenhæng med stabilitet i anbringelsen.

Tabel 6.1

Sammenhænge mellem faktorer knyttet til den unge og sammenbrud og stabilitet i anbringelsen i 2004.

	Sammenbrud			Stabilitet		
	N	Pct.	P-værdi	N	Pct.	P-værdi
<i>Køn:</i>						
Dreng (n=112)	29	25,89		61	54,95	Ns
Piger (n=111)	29	26,13	Ns	61	54,95	Ns
<i>Etnisk baggrund:</i>						
Dansk (n=180)	46	25,56	Ns	10	60,00	Ns
Etnisk minoritet (n=35)	11	31,43		8	51,43	
				18		
<i>Alder</i>						
12-15 år	28	28,87		52	53,61	
16-17 år	30	23,81	Ns	79	62,70	Ns
<i>Psykosociale problemer:</i>						
Adfærdsproblemer (n=223)	34	26,98	Ns	71	56,35	Ns
Emotionelle problemer (n=223)	34	33,01	0,0323	52	50,49	0,0213
Problemer i skole eller på arbejde (n=223)	28	28,57	Ns	51	52,04	Ns
Fysiske sundhedsproblemer (n=223)	3	20,00	Ns	10	66,67	Ns
Udviklingshæmning (n=223)	3	13,04	Ns	19	82,61	0,0142
Kriminalitet (n=223)	11	29,73	Ns	19	51,35	Ns
Misbrug (n=223)	9	20,93	Ns	22	51,16	Ns
Mishandling og vanrøgt (n=223)	8	25,00	Ns	19	59,38	Ns
Disciplinære problemer hjemme (n=223)	27	25,71	Ns	57	54,29	Ns
Alvorlige konflikter med forældre (n=223)	21	33,33	Ns	32	50,79	Ns
<i>Har tidligere anbringelser overhovedet forekommet:</i>						
Anbringelser før 2004	36	23,23	Ns	96	61,94	Ns
<i>Grad af risiko:</i>						
Højrisiko (n=215)	14	21,88	Ns	42	65,63	Ns

Bortfald = 4.

Ns = Ikke signifikant.

Tabel 6.1 viser, at der ikke er signifikant sammenhæng mellem *køn*, *alder* og *etnisk baggrund* på den ene side og sammenbrud på den anden. Der er heller ikke sammenhæng mellem disse baggrundsfaktorer og stabiliteten af den anbringelse, der blev etableret i 2004.

Unge, der ved anbringelsen havde *emotionelle problemer*, har imidlertid signifikant højere sandsynlighed for at opleve et sammenbrud. En tredjedel af de unge, der havde emotionelle problemer gik igennem mindst ét sammenbrud i deres første anbringelse i 2004. Omvendt havde teenagere uden emotionelle problemer en signifikant højere sandsynlighed for, at deres anbringelse blev stabil. Disse resultater er i overensstemmelse med andre studier, der fastslår, at emotionelle problemer er en prædikator for sammenbrud, (fx Vinnerljung et al., 2001).

I modsætning til emotionelle problemer er der ikke signifikant sammenhæng mellem at have *adfærdsproblemer* og forøget sandsynlighed for sammenbrud i anbringelsen. Dette resultat er i modstrid med resultater fra andre undersøgelser (se gennemgangen først i denne rapport), der næsten entydigt kommer til det resultat, at antisocial adfærd er den stærkeste prædikator for sammenbrud.

Psykisk udviklingshæmning hos den unge øger signifikant sandsynligheden for en stabil anbringelse. Dette resultat er i overensstemmelse med andre studier, der dokumenterer, at 'særlige behov', det vil sige sygdoms- eller handicaprelaterede behov, ikke skaber større sandsynlighed for sammenbrud eller ustabilitet i anbringelsen (fx Kalland & Sik-konen, 2001; Skuse et al., 2001).

Problemer i forbindelse med skolegang eller arbejde formindsker for den samlede gruppe af unge næsten signifikant ($P=0,0766$) stabiliteten i anbringelsen, selvom der ikke er signifikant sammenhæng mellem skole- og arbejdsproblemer og sammenbrud. For drengenes vedkommende øger skole- og arbejdsproblemer imidlertid signifikant sandsynligheden for en ustabil anbringelse. Det betyder, at drenge, der har svært ved at tilpasse sig skolens eller arbejdsmarkedets krav, oplever flere skift i deres omsorgsmiljø, som af sagsbehandlerne karakteriseres som planlagte.

Den ældste gruppe af unge (16-17 år), der har været *svære at opdrage/disciplinere* hjemme har også signifikant ($P=0,0422$) højere risiko for at opleve et ustabil anbringelsesforløb, dvs. at de underkastes flere skift, som sagsbehandlerne karakteriserer som planlagte.

Analysen viser, at der ikke er sammenhæng mellem *forekomsten af tidligere anbringelser* og sammenbrud for gruppen af unge som helhed. Der er heller ikke sammenhæng mellem *antallet af tidligere anbringelser* og

sammenbrud. For nogle undergrupper af unge mindsker tidligere anbringelser imidlertid sandsynligheden for sammenbrud. Det gælder for piger ($P=0,0156$), for unge med emotionelle problemer ($P=0,0209$) og for unge med alvorlige konflikter med deres forældre ($P=0,0245$).

Sagsbehandlingens vurdering af, at den unge er i *højrisikogruppen* har ikke sammenhæng med sammenbrud.

Sammenfattende er det kun unges emotionelle problemer, der har signifikant sammenhæng med sammenbrud. Vi fandt ikke den ifølge anden forskning forventede sammenhæng mellem adfærdsproblemer og sammenbrud.

FORÆLDRE OG SAMMENBRUD

Vi har undersøgt en række baggrundsfaktorer knyttet til de biologiske forældre for deres sammenhæng med sammenbrud i anbringelsen. Der er tale om demografiske og socioøkonomiske faktorer og forskellige psykosociale problemer hos forældrene.

De *demografiske* faktorer vedrører, om en eller begge forældre er døde, og om den unge forud for anbringelsen levede med en enlig forælder. De *socioøkonomiske faktorer*, vi har analyseret, er: At forældrene ikke har nogen erhvervsuddannelse, og at de er marginaliseret på arbejdsmarkedet.

Desuden er sammenhængen mellem forældres *psykosociale problemer* og sammenbrud analyseret. De psykosociale problemer, der er genstand for analyse, er problemer, som sagsbehandlerne vurderer som en væsentlig anbringelsesgrund. Det gælder: forældres psykiske lidelse, vold blandt de voksne i familien, misbrug og problembelastning (svær belastning er defineret som to eller flere af de nævnte problemer).

Resultaterne gengives i tabel 7.1. nedenfor. Det fremgår af tabellen, at ingen af de undersøgte faktorer knyttet til forældre har sammenhæng med sammenbrud. Klassiske fattigdomsrelaterede faktorer som enligt forældreskab, lavt uddannelsesniveau eller social eksklusion på arbejdsmarkedet har således ikke sammenhæng med sammenbrud i anbringelserne. Det samme gælder forældres forskellige psykosociale problemer og sværhedsgraden af dem. Det ser ud, som om forældres karakteristika ikke

kan forklare sammenbrud i børnenes anbringelser, i det mindste ikke for denne aldersgruppe.

Tabel 7.1

Sammenhænge mellem baggrundsfaktorer knyttet til forældre og sammenbrud i anbringelsen i 2004.

	Sammenbrud			Stabilitet		
	N	Pct.	P-value	N	Pct.	P-value
<i>Demografiske faktorer:</i>						
En eller begge forældre døde (n=222)	6	30,00	Ns	14	70,00	Ns
Biologiske forældre bor ikke sammen (n=212)	43	26,88	Ns	94	58,75	Ns
<i>Socioøkonomiske faktorer:</i>						
Moren har ikke erhvervsuddannelse (n=158)	19	22,62	Ns	52	61,90	Ns
Faren har ikke erhvervsuddannelse (n=108)	10	23,81	Ns	23	54,76	Ns
Moren marginaliseret på arbejds-markedet (n=194)	29	25,44	Ns	68	59,65	Ns
Faren marginaliseret på arbejds-markedet (n=136)	11	20,37	Ns	34	62,96	Ns
<i>Sundhed og psykosociale problemer:</i>						
Forældre har psykiske problemer (n=223)	19	33,33	Ns	31	54,39	Ns
Vold i hjemmet (n=223)	7	17,07	Ns	25	60,98	Ns
Forældre har et misbrug (n=223)	13	28,89	Ns	24	53,33	Ns
Forældre har mindst to sundheds- eller psykosociale problemer (n=223)	20	32,26	Ns	33	53,23	Ns

ANBRINGESESFORM OG SAMMENBRUD

De unge i denne undersøgelse er overvejende anbragt i døgninstitutioner. Af de 220 unge, der foreligger oplysninger om, er 79 anbragt i døgninstitutioner. Heraf er kun fire anbragt i sikrede institutioner for unge, hvilket betyder, at vi ikke kan lave særskilte analyser for deres vedkommende. 60 unge er anbragt på socialpædagogiske opholdssteder. 21 er anbragt i familiepleje, og heraf er kun tre anbragt i slægtspleje, som således heller ikke kan analyseres særskilt. 31 er anbragt på kost- eller efterskole. Endelig er 29 etableret på værelse, i hybel eller i en anden form for ungdomsbolig.

Som det fremgår af tabel 8.1, er der ikke væsentlig forskel på sammenbrudsfrekvensen i de forskellige anbringelsesformer. Der er derimod forskel på frekvensen af skift af omsorgsmiljø og dermed på stabiliteten i anbringelserne. Specielt døgninstitutioner adskiller sig fra andre anbringelsesformer ved en næsten signifikant ($P=0,0768$) højere forekomst af ustabile anbringelser, som er en direkte konsekvens af, at en større andel af unge anbragt på institution er underkastet skift i omsorgsmiljøet, som af sagsbehandlere karakteriseres som planlagte skift.

Nogle undergrupper af unge oplever en signifikant højere stabilitet i familiepleje og på socialpædagogiske opholdssteder, der i almindelighed også er karakteriseret ved at være mindre enheder end andre anbringelsessteder. Det gælder unge med en voldelig familiebaggrund ($P=0,0295$), med sindslidende ($P=0,0108$) og misbrugende ($P=0,0011$) forældre samt med forældre, der har en højere problembelastning, defineret som to eller flere psykosociale problemer ($P=0,0196$). Det forekommer

Tabel 8.1

Stabilitet, planlagte skift og sammenbrud i omsorgsmiljø efter anbringelsesform. Antal unge/procent.

	Stabilitet. Antal unge/ procent	Skift. Antal unge/ procent	Sammen- brud. Antal unge/ procent	Sammen- brud eller skift. Antal unge/ procent
Familiepleje (inkl. slægtsanbringelse)	14/67	2/10	5/24	7/33
Døgninstitution (inkl. sikrede)	37/47	21/27	21/27	42/53
Socialpædagogisk opholdssted	35/58	8/13	17/28	25/42
Kost- og efterskole	20/65	3/10	8/26	11/35
Ungdomsbolig	21/72	1/3	7/24	8/28

således at være en begrundet hypotese, at små anbringelsesmiljøer skaber et mere stabilt anbringelsesforløb for unge, der kommer fra en alvorligt belastet forældrebaggrund. Vi har testet denne hypotese med det resultat, at unge, der har forældre med psykiske lidelser, misbrug og en tung problembelastning, og som selv er placeret på et anbringelsessted, der kun skal tage vare på denne ene unge, har en signifikant højere sandsynlighed (henholdsvis $P=0,0336$, $0,0084$ og $0,0316$) for at opleve et stabilt anbringelsesforløb end unge med en lignende familiebaggrund, der er anbragt på steder, hvor flere unge er anbragt.

Vi har også testet, om den varierende grad af stabilitet under forskellige anbringelsesformer har sammenhæng med det antal af problemer, de unge opviser ved indgangen til anbringelsen, dvs. med de unges problembelastning. Begrundelsen for at teste dette var en antagelse om, at placeringen af en ung i henholdsvis ungdomsbolig, kost- eller efterskole og familiepleje – som i vort materiale alle er anbringelsesformer kendetegnet af en relativt høj grad af stabilitet – kunne bero på, at den unge havde relativt færre eller mindre alvorlige problemer end unge, der placeres på døgninstitution eller i socialpædagogisk opholdssted. Resultaterne viser, at der ikke er sammenhæng mellem antallet af de unges problemer ved påbegyndelsen af anbringelsen og graden af stabilitet under de forskellige anbringelsesformer.

SAGSBEHANDLING OG SAMMENBRUD

Vi har analyseret sammenhænge mellem en række faktorer knyttet til sagsbehandlingen og sammenbrud i anbringelsen. Faktorerne er:

- at den unge har modtaget foranstaltninger forud for anbringelsen (fx aflastningsfamilie)
- at den unge selv har taget initiativ til anbringelsen
- at der er tale om en tvangsanbringelse
- at den unge selv eller hendes/hans forældre har givet uforbeholdent samtykke til anbringelsen
- at der er udarbejdet en handlingsplan for anbringelsen
- at den unge selv har deltaget i udvælgelsen af anbringelsesstedet
- at der ikke har været sagsbehandlerskift i anbringelsesprocessen
- at kommunen har svært ved at finde optimale anbringelsessteder på grund af økonomiske begrænsninger
- at kommunen har svært ved at finde optimale anbringelsessteder på grund af et begrænset udbud af egnede steder.

Resultaterne er præsenteret i tabel 9.1.

Som det fremgår af tabel 9.1, er der relativt få faktorer knyttet til sagsbehandlingen, som har signifikant sammenhæng med sammenbrud for gruppen af unge som helhed.

Den eneste faktor, der signifikant ($P=0,0141$) reducerer sammenbrudsrisikoen er, at det er den samme sagsbehandler, der har varetaget

Tabel 9.1

Sammenhænge mellem sagsbehandlingsaspekter og sammenbrud i den første anbringelse i 2004.

	Sammenbrud			Stabilitet		
	N	Pct.	P-værdi	N	Pct.	P-værdi
<i>Interventioner forud for anbringelsen:</i>						
Aflastning (n=223)	5	17,86	Ns	22	78,57	0,0245
Den unge har selv taget initiativ til anbringelsen (n=223)	11	26,83	Ns	24	58,54	Ns
Anbringelse uden samtykke	1	9,09	Ns	7	63,64	Ns
<i>Enighed om anbringelsen:</i>						
Den unge var fuldstændig enig i anbringelsen (n=216)	27	21,26	Ns	82	64,57	Ns
Forældrene var fuldstændig enige i anbringelsen	38	24,52	Ns	95	61,29	Ns
Der er lavet handleplan for anbringelsen (n=215)	42	23,20	Ns	118	65,19	4,049E-05
Den unge har deltaget i valget af anbringelsessted (n=167)	24	21,24	Ns	78	69,03	Ns
Forældre har deltaget i valget af anbringelsessted (n=166)	25	20,49	Ns	86	70,49	Ns
Intet sagsbehandlerskift (n=223)	22	18,80	0,0141	76	64,96	Ns
Svært at finde optimalt anbringelsessted pga. budgetrestriktioner (n=191)	18	37,50	0,0334	26	54,17	Ns
Svært at finde optimalt anbringelsessted pga. mangel på pladser (n=209)	38	25,68	Ns	91	61,46	Ns

sagsarbejdet under hele anbringelsesforløbet. Dette resultat er i overensstemmelse med Hestbæk (1997), der fandt en signifikant sammenhæng mellem sagsbehandlerskift og forandringer i barnets omsorgsmiljøer. Sagsbehandlerskift undervejs i processen (defineret som et eller flere skift) forøger sammenbrudsrisikoen både for unge, hvis egne problemer er de væsentlige anbringelsesgrunde, og unge, der anbringes på grund af forældrenes situation.

Forskellige 'forebyggende' interventioner forud for anbringelsen har ikke sammenhæng med sammenbrud i anbringelsen. Ud over aflastning, som er nævnt i tabel 9.1, er samtlige andre forebyggende foranstaltninger i § 52 i serviceloven, som har relevans for denne aldersgruppe, analyseret, men ingen af dem har sammenhæng med hverken sammenbrud eller stabilitet i anbringelsen. Forudgående aflastning ser imidlertid ud til signifikant ($P=0,0245$) at forøge anbringelsens stabilitet for gruppen af unge som helhed. For særlige undergrupper af unge: piger og den yngste

gruppe af teenagere (12-15 år) er sammenhængen mellem tidligere placering i aflastning og højere stabilitet i anbringelsen endog stærkt signifikant (henholdsvis $P=0,0167$ og $P=0,0099$). Vi testede på denne baggrund en hypotese om, at aflastning måske kunne virke stabiliserende på grund af, at den unge blev placeret i en familiepleje, som hun eller han kendte som tidligere aflastningsforældre. Denne hypotese viste sig at være ubegrundet alene af den grund, at der kun var en minoritet (19 pct.) af de unge, der tidligere havde været i aflastningsfamilie, som i 2004 blev anbragt i familiepleje.

Det er desuden undersøgt, om interventioner som supplement sideløbende med anbringelsen – såsom psykiatrisk/psykologisk behandling af den unge, støtte til skolegang eller beskæftigelse samt indsatser for at få den unge i gang med prosoziale fritidsbeskæftigelser – har sammenhæng med sammenbrud. For undergrupper af de unge er der signifikante sammenhænge mellem disse interventioner og sammenbrud.

Interventioner sideløbende med anbringelsen, der har til formål at forbedre skolegang og beskæftigelse, reducerer signifikant sammenbrud i anbringelsen for drenge ($P=0,0116$), for etniske minoritetsunge ($P=0,0223$) og for unge med henholdsvis adfærds- ($P=0,0054$) og skoleproblemer ($P=0,0396$).

Terapeutiske interventioner under anbringelsen reducerer signifikant sandsynligheden for sammenbrud for etniske minoritetsunge ($P=0,0271$); for unge med adfærds- ($P=0,0085$), emotionelle ($P=0,0031$), skole- ($P=0,0039$) og misbrugsproblemer ($P=0,0460$); for unge, der havde disciplinære problemer hjemme ($P=0,0028$); og for unge, der kunne opvise to eller flere problemer ved anbringelsens start ($P=3,016E-04$). Også hvis den primære begrundelse for anbringelsen ikke var knyttet til den unges egne problemer, men til forældres sindslidelse, reducerede terapeutiske indsatser over for den unge sideløbende med anbringelsen risikoen for sammenbrud ($P=0,0323$). For unge med mindre problembelastning (defineret som 0-1 problem) forøger terapi dog omvendt sandsynligheden for sammenbrud ($P=0,0027$). Det ser således alt i alt ud, som om terapi under anbringelsen er sammenbrudsreducerende for unge med en række alvorligere psykosociale problemer eller med forældre med sindslidelser samt for etniske minoritetsunge.

Fritidsindsatser sideløbende med anbringelsen reducerer signifikant sandsynligheden for sammenbrud for etniske minoritetsunge ($P=0,0354$) og unge med emotionelle problemer ($P=0,0122$). For andre undergrupper af udvalget er der ikke en sådan sammenhæng mellem støtte

til fritidsaktiviteter og sammenbrud. Det gælder unge med adfærdsproblemer, disciplinære problemer i hjemmet, svære konflikter med forældrene og en svær problembelastning (defineret som to eller flere psykosociale problemer). Derimod øges anbringelsernes stabilitet signifikant for disse grupper, når der ydes særlig støtte til fritidsaktiviteter (med P-værdier på henholdsvis 0,0202, 0,0491, 0,0141 og 0,0298). Der er heller ikke sammenhæng mellem støtte til etablering af fritidsaktiviteter og sammenbrud for de unge, der alene er anbragt på grund af deres forældres psykosociale problemer.

Disse resultater sandsynliggør sammenfattende, at interventioner sideløbende med anbringelsen med henblik på skolegang/arbejde, fritid/netværksskabelse og psykologisk/psykiatrisk behandling enten reducerer sammenbrudsfrekvensen eller højner stabiliteten for de mest udsatte unge. Omvendt påvirker sådanne interventioner hverken sammenbrud eller stabilitet for de teenagere, der enten har få problemer selv eller overvejende er anbragt på grund af deres forældres psykosociale situation.

Noget overraskende har det forhold, at den unge selv har taget initiativet til anbringelsen, ikke sammenhæng med, om anbringelsen bryder sammen for gruppen af unge som helhed. For drenge er det imidlertid sådan, at de signifikant ($P=0,0064$) oftere oplever en stabil anbringelse, hvis de selv er initiativtagere.

Man ville også forvente, at den unges uforbeholdne tilslutning til anbringelsen ville reducere sammenbrudsfrekvensen. Men det holder heller ikke stik for gruppen af unge som helhed. Dog øges stabiliteten af anbringelser næsten signifikant ($P=0,679$), når der er givet uforbeholdent samtykke til anbringelsen fra den unges side. Én undergruppe oplever imidlertid en signifikant forøget risiko for sammenbrud, hvis de ikke uforbeholdent har accepteret anbringelsen. Det gælder for unge, der er mindre problembelastede (defineret således, at de selv har 0-1 problem) ($P=0,0079$). Et uforbeholdent samtykke til anbringelsen øger endelig signifikant stabiliteten i anbringelsen for nogle undergrupper, først og fremmest for drenge ($P=0,0416$) og for unge, der af deres sagsbehandler vurderes at være i højrisikozonen ($P=0,0263$).

Disse resultater indikerer, at participation – i dette tilfælde at den unge tager initiativ til anbringelsen og uforbeholdent giver sit samtykke til den – i almindelighed ikke kan forventes at reducere risikoen for sammenbrud. Snarere har deltagelsen en positiv virkning på anbringelsens stabilitet for nogle grupper af unge, dvs. at de oplever færre skift, som karakteriseres af sagsbehandlerne som planlagte.

Den unges deltagelse i udarbejdelsen af handleplanens punkter har – kontraintuitivt – ingen sammenhæng med hverken sammenbrud eller stabilitet. Hverken den unges deltagelse i valg af anbringelsesstedet, i fastsættelsen af målene med anbringelsen eller i fastsættelsen af anbringelsens længde har betydning for sammenbrudsfrekvens eller stabilitet i anbringelsen.

Forældres deltagelse i planlægningsprocessen har heller ikke sammenhæng med sammenbrud eller med anbringelsens stabilitet, når man ser på den samlede gruppe af unge. For undergruppen af de unge, der selv har få problemer (0-1), formindsker forældres deltagelse i planlægningen imidlertid sammenbrudsfrekvensen ($P=0,0245$) og forøger ligeledes stabiliteten i anbringelserne ($P=0,0023$) signifikant.

Unge fra kommuner, der tilkendegiver, at de har svært ved at finde optimale anbringelsessteder på grund af finansielle begrænsninger, har signifikant ($P=0,0344$) højere sandsynlighed for at opleve sammenbrud i anbringelsen. I modsætning til dette, er der ikke sammenhæng med det forhold, at det er svært at finde optimale anbringelsessteder, fordi udbuddet af dem er for ringe. Disse resultater er svære at tolke. En hypotese kunne være, at finansielle begrænsninger generelt orienterer sagsbehandlerne mod at finde det billigste anbringelsessted frem for mod, hvad der kunne være det optimale for den unge.

En grundig handleplanlægning bliver i almindelighed anset for at være en forudsætning for et vellykket anbringelsesforløb. Eksistensen af en handleplan reducerer også sammenbrudsraten, men ikke signifikant for den samlede gruppe af unge ($P=0,0855$). Forekomsten af en handleplan øger imidlertid anbringelsens stabilitet stærkt signifikant ($P=4,049E-05$). For nogle undergrupper af udvalget forøger fraværet af en handleplan dog signifikant sandsynligheden for sammenbrud. Det gælder drenge ($P=0,0143$), unge med skoleproblemer ($P=0,0160$) og unge, der af deres sagsbehandler anses for at være i højrisikogruppen ($P=0,0071$). Eksistensen af handleplaner synes derfor at have en begrænset indflydelse på sammenbrudssandsynligheden, men en stærkt positiv indflydelse på stabiliteten i anbringelsen: Handleplanerne reducerer den diskontinuitet, de unge oplever ved skift i anbringelsen, som ikke anses for sammenbrud og dermed potentielt ikke for lige så skadelige for de unge som sammenbrud, men som dog forøger turbulensen i forløbene.

VÆGTNING AF FAKTORERNES BETYDNING

For at analysere med hvilken vægt de faktorer, som har signifikant sammenhæng med henholdsvis sammenbrud og stabilitet i anbringelsen, påvirker sandsynligheden for sammenbrud og stabilitet, har vi foretaget en multivariat logistisk regressionsanalyse. Resultatet fremgår af tabel 10.1 nedenfor.

Som det fremgår af tabel 10.1 er de faktorer, der forøger eller formindsker sandsynligheden for henholdsvis sammenbrud og stabilitet overvejende knyttet til sagsbehandlingsprocessen, dvs. de er af administrativ eller politisk karakter. Undtagelsen fra dette billede er den unges emotionelle problemer, som dels forøger sandsynligheden for sammenbrud mere end to gange, dels reducerer sandsynligheden for stabilitet til under det halve.

Enkelte interventioner før eller under anbringelsen påvirker sandsynligheden for henholdsvis sammenbrud og stabilitet. At have været i aflastningsfamilie tidligere øger stabiliteten i anbringelserne. At etablere prosociale fritidsbeskæftigelser for den unge under anbringelsen mindsker sandsynligheden for sammenbrud i anbringelsen.

To administrative/politiske faktorer påvirker i høj grad sandsynligheden for sammenbrud. I sager, der er påvirket af personaleændringer, som betyder, at der er sagsbehandlerskift undervejs i anbringelsesforløbet, er der en op imod tre gange så høj sandsynlighed for sammenbrud som i sager, der ikke udsættes for sagsbehandlerskift. I sager, hvor sagsbehandleren oplyser, at det er vanskeligt at finde optimale anbringelsessteder på

Tabel 10.1

Faktorer der forøger eller reducerer sammenbrud eller stabilitet i anbringelsen.

Baggrundsvariable	Sammenbrud		Stabilitet	
	P-værdi	Odds ratio	P-værdi	Odds ratio
Køn	Ns		Ns	
Alder	Ns		Ns	
Etnisk baggrund	Ns		Ns	
<i>De unges problemer:</i>				
Antisocial adfærd	Ns	2,4	Ns	0,4
Emotionelle problemer	0,0172		0,0058	
Skoleproblemer	Ns		Ns	
Kriminalitet	Ns		Ns	
Misbrug	Ns		Ns	
<i>Forældres problemer:</i>				
Psykiske problemer	Ns		Ns	
Misbrug	Ns		Ns	
<i>Sagsbehandlingsprocessen:</i>				
Aflastning forud for anbringelsen i 2004	Ns		0,0283	3,2
Interventioner mht. prosociale fritidsaktiviteter under anbringelsen	0,0253	0,4	Ns	
Mindst ét sagsbehandlerskift	0,0053	2,7	Ns	
Der er udarbejdet handleplan for anbringelsen	Ns		<0,0001	6,5
Den unge er fuldstændig enig i anbringelsen	Ns		0,0241	2,0
Svært at finde optimalt anbringelsessted på grund af budgetrestriktioner	0,0078	2,8	Ns	

grund af økonomiske restriktioner, er der også næsten tre gange så stor sandsynlighed for sammenbrud som i sager uden sådanne restriktioner.

Den faktor, der har størst betydning for stabiliteten i anbringelsen, er forekomsten af en handleplan. Sager med en handleplan på anbringelsestidspunktet har mere end seks gange større sandsynlighed for at forløbe stabilt end sager uden en handleplan. Det forhold, at man i forvaltningen har sikret sig, at den unge er fuldstændig enig i anbringelsen, forøger også anbringelsens stabilitet.

HVOR KOMMER DE UNGE HEN EFTER ET SAMMENBRUD?

Vi har fulgt de 58 unge, der oplevede et sammenbrud i deres anbringelse i 2004, for at se, hvad de gik ud til efter et sammenbrud. Denne del af undersøgelsen kan ikke belyse de konsekvenser, som de unge mener, sammenbruddene har haft, så nedenstående er et oversigtligt billede af det fysiske ophold, de unge fik umiddelbart efter sammenbruddet.

17 af dem, svarende til ca. 29 pct., blev straks efter anbragt på andre anbringelsessteder. Dette forekommer umiddelbart at være en ret lille andel i lyset af, at forvaltningerne ret kort tid inden sammenbruddet har fundet en anbringelsesbeslutning nødvendig.

For 26 unge eller 45 pct. blev der i forlængelse af sammenbruddet truffet en hjemgivelsesbeslutning. Også dette resultat ser overraskende ud, idet så stor en andel af de unge derved hjemgives til det omsorgsmiljø, som ikke blev fundet godt nok forud for anbringelsen.

De resterende 15 unge eller 26 pct. blev hverken anbragt igen eller hjemgivet formelt umiddelbart efter sammenbruddet. Man kan således tale om en de facto hjemgivelse. Af disse flyttede seks hjem til forældrene, heraf blev de fire genanbragt snart efter, to blev boende hjemme i dataindsamlingsperioden. Én ung flyttede ind hos nogle slægtninge, men blev snart derefter genanbragt. Om to af de unge oplyser sagsbehandlerne eksplicit, at de ikke ved, hvor de opholder sig. For seks unges vedkommende svares der ikke på spørgsmålet om opholdssted.

Det er således et ret turbulent billede, der tegner sig af forløbet efter et sammenbrud. Det kan virke, som om sammenbrud rejser betydelig

tvivl om, hvad der så skal ske, eller om der overhovedet skal ske noget. Det umiddelbart konsekvente at gøre, hvis man tager den trufne anbringelsesbeslutning alvorligt, ville være at finde et andet og mere velegnet anbringelsessted til den unge. Men denne udgang på sammenbruddet bliver kun et mindretal af de unge til del. For de fleste ser det ud, som om sammenbruddet fører til, at forvaltningen umiddelbart tager til efterretning, at anbringelsen ikke lykkedes og derefter som hovedregel accepterer, at den unge kommer tilbage til de forhold, der gav anledning til anbringelsen. Det er over halvdelen (55 pct.) af de unge, der umiddelbart efter et sammenbrud kommer hjem, og end en mindre del af dem (7 pct.) hurtigt anbringes igen. For en mindre gruppe af de unge, der har oplevet sammenbrud, virker det, som om forvaltningen ganske mister kontakten med dem efter et sammenbrud og ikke ved, hvor de befinder sig.

DISKUSSION

Der kan ikke herske tvivl om, at sammenbrud i anbringelsen er et fænomen, der skal tages i betragtning, når man anbringer unge uden for hjemmet. Det samme gælder mere generelt ustabilitet i anbringelserne. Selvom ikke alle skift i et anbringelsesforløb kan karakteriseres som sammenbrud, bidrager de til, at det er vanskeligt for den unge at falde til på et sted og danne sig relationer dér, der kan blive stærke nok til at støtte den unges udviklingsproces.

I vores undersøgelse er der således ca. en fjerdedel (26 pct.) af de unge, der har oplevet et eller flere sammenbrud i de anbringelser, der er påbegyndt i 2004, i perioden fra 3 til 15 måneder efter deres anbringelse.¹ Hertil kommer yderligere 15 pct., der inden for den samme relativt korte anbringelsesperiode skifter anbringelsessted én eller flere gange. Det vil sige, at i alt 41 pct. af de unge placeres uden udsigt til, at deres anbringelsesforløb bliver stabilt og kontinuert, til trods for at plusord som netop 'stabilitet', 'tryghed', 'kontinuitet', 'relationsskabelse' og 'forudsigelighed' er højt placeret på dagsordenen ved placeringen af børn og unge uden for deres eget hjem.

Vi kender endnu ikke resultaterne fra de efterfølgende dataind-

1. Denne andel er sandsynligvis underrapporteret i spørgeskemaerne fra sagsbehandlerne, idet det er vores indtryk fra telefonsamtaler med sagsbehandlerne, at de flere gange rapporterede, at der var tale om et planlagt skift, selvom de var i tvivl om, hvorvidt der var tale om et camoufleret sammenbrud, der var blevet 'reddet på målstregen' ved, at der i sidste øjeblik var ændret planer.

samlinger, men det er vores forventning, at sammenbrudsfrekvensen vil stige noget, når opfølgningstiden bliver længere. Det er vores formodning, at sammenbrudsfrekvensen ikke stiger radikalt, idet de fleste sammenbrud finder sted inden for det første år af anbringelsen, i vores tilfælde 77 pct. Men det er en kendt sag (Backe-Hansen, 1982; Berridge & Cleaver, 1987), at både sammenbrud og ustabilitet i anbringelser stiger med stigende opfølgningstid. Lidt forenklet kan man sige, at børn og unge, der er anbragt længe nok, har en høj sandsynlighed for at opleve et ustabil anbringelsesforløb på grund af enten sammenbrud eller andre skift i omsorgsmiljø.

På den anden side er det lige så bemærkelsesværdigt, at 59 pct. af de unge anbragte i vores undersøgelse har oplevet et fuldstændigt stabilt anbringelsesforløb. Der er overvejende tale om unge med mange og svære problemer og om unge, der har en alder, hvor de i almindelighed vil reagere, fx ved at gå deres vej, hvis de i væsentlig grad er utilfredse med deres omgivelser. Trods dette er det lykkedes forvaltningerne at finde en løsning, som ser ud til at fungere både for de unge og for anbringelsesstederne.

Det skal også gentages, at fraværet af skift ikke behøver at være et gode. I tilfælde, hvor anbringelsen ikke forløber godt for den unge, kan et skift og en ny placering måske udgøre et positivt vendepunkt.

Anbringelse uden for hjemmet er i tiltagende grad et teenagefænomen i Danmark. Ifølge Danmarks Statistik (Statistiske Efterretninger, 2007:3) var 57 pct. af de børn og unge, der var anbragt uden for hjemmet pr. 31.12.2005, 12-17 år, dvs. i alt 7.887 unge. Medtager man unge over 18 år, der er anbragt uden for hjemmet, er der tale om 68 pct. af samtlige anbragte pr. denne dato. Hvis en fjerdedel af de ca. 7.900 anbragte på 12-17 år, dvs. ca. 2.000 unges anbringelse bryder sammen, udgør det et legitimitetsproblem for de anbringende myndigheder og anbringelsessteder i Danmark. Disse unge, der som udgangspunkt er sårbare – ellers ville de ikke være blevet anbragt – bliver ikke bare udsat for den indgribende foranstaltning, som anbringelse uden for hjemmet uvægerligt er, de bliver også udsat for de supplerende udviklingsmæssige risici, som sammenbruddet kan medføre.

Analyserne i denne undersøgelse af, hvilke faktorer – knyttet til den unge, forældrene, anbringelsesstederne eller sagsbehandlingen – der har sammenhæng med sammenbrud, viser, at sammenbrud i teenageanbringelser ikke er lette at forudsige. Det er kun ganske få faktorer, der har signifikant sammenhæng med sammenbrud, og der er således ikke mange åbenlyse prædiktorer for, at en anbringelse vil bryde sammen. Emotionelle

problemer hos den unge er en faktor, der undtagelsesvis udpeger den unge som særligt eksponeret for sammenbrud. Andre faktorer hos den unge eller dennes familie identificerer ikke den unge som specielt udsat for sammenbrud. Dermed er der heller ikke nemme redskaber til – i vurderingen af den unge og hendes/hans familie – at forudsige og målrettet forsøge at forhindre sammenbrud.

Det er næppe overraskende, at systemrelaterede faktorer kan spille en selvstændig rolle i børnenes anbringelseskarriver, både i positiv og negativ retning. I denne undersøgelses sammenhæng er det bemærkelsesværdigt, i hvor høj grad forekomsten af en handleplan ser ud til at øge stabiliteten i anbringelsen. Tilstedeværelsen af en handleplan reducerer simpelthen antallet af skift, der af sagsbehandleren karakteriseres som uplanlagte, selvom den ikke har sammenhæng med sammenbrud. Det er også – måske trivielt, men ikke desto mindre – vigtigt at bemærke, at personalegennemstrømning og mange sagsbehandlerskift påvirker de unges anbringelseskarriver negativt, idet de øger sandsynligheden for sammenbrud kraftigt. Forskelle i arbejdsmiljø og deraf følgende forskellige grader af personaleomsætning sætter sig spor i mere eller mindre negative påvirkninger af de unges anbringelseskarriver. Endelig kan man hæfte sig ved, at generelle økonomiske restriktioner på anbringelsesområdet, der konkret kan gøre det sværere at finde det optimale anbringelsessted, ser ud til at øge risikoen for sammenbrud.

Den høje sammenbrudsfrekvens i anbringelser af unge kombineret med, at sammenbrud i henhold til international forskning kan være skadelige for de unge (vi har ikke undersøgt dette i denne del af undersøgelsen), gør det velbegrunderet at søge at opspore og udvikle alternative ambulante indsatser, der har verificeret sandsynlighed for at afhjælpe problemerne hos den del af de unge, hvor det under hensyn til alvoren af deres egen eller forældrenes situation overhovedet er forsvarligt ikke at anbringe dem. Der er et behov for at importere eller udvikle forskellige bredspektrede programmer, der kan træde i stedet for anbringelse, for unge i deres eget miljø, og der er behov for nøje at evaluere deres virkninger under danske forhold og i forhold til alternative interventioner, herunder anbringelse. Udvikling/opsporing af programmer, kvalificering af personale til at omsætte programmer til praksis samt grundige evalueringer af dem er udfordrende opgaver og aktiviteter, der vil tage lang tid.

Det er også åbenbart, at det ikke er forsvarligt at erstatte samtlige anbringelser med ambulante programmer i nærmiljøet. Nogle unge (eller deres forældre) befinder sig i en så risikabel situation, at det ikke er reali-

stisk at lade den unge blive boende hjemme, uanset hvor gode lokale programmer der er udviklet. Så der er også behov for fortsat udvikling af anbringelsesinterventioner, der har en sådan kvalitet, at de kan fastholde de unge i en nødvendig anbringelse.

Så hvad stiller man op med sammenbruddene, mens alternative programmer til anbringelse udvikles og testes, og med de unge, der af hensyn til deres udviklingschancer skal anbringes?

Vinnerljung et al. (2001) foreslår som en enkel handleanvisning, at det mindste, man kan gøre, er at give grundig 'brugerinformation'. Det vil sige, at man som anbringende myndighed informerer klienterne (den unge og forældrene) om den statistisk dokumenterede risiko for, at anbringelsen kan bryde sammen. Dette kan naturligvis ikke stå alene. Kombineret med konfliktløsningsprogrammer, som både den unge og anbringelsesstedet skal vide, at de kan aktivere, hvis de får behov for det, kunne en sådan brugerinformation måske reducere antallet af sammenbrud. Igen er det en forudsætning, at man eksperimenterer bevidst med sådanne konfliktløsningsprogrammer, dvs. evaluerer dem.

Endnu et redskab til at reducere sammenbrudsraten eller skadevirkningerne af sammenbrud er ifølge flere forskere altid at have en erstatningsplan i baghånden, når det drejer sig om anbringelse af store børn, så de ikke pludselig i en ung alder står uden noget beskyttende voksennetværk. Det vil sige, at man, hver gang man anbringer en ung, skal udarbejde en handleplan B til skuffen, samtidig med at handleplan A sættes i værk.

REFERENCER

- Aldgate, J. & Hawley, D. (1986): Preventing disruption in long-term foster care. *Adoption & Fostering*, 10, 3:23-30.
- Ankestyrelsen (2006): *Ankestyrelsens statistikker. Børn og unge anbragt uden for hjemmet*. København: Kvartalsstatistik 2006:3.
- Backe-Hansen, E. (1982): *Når fosterhjemsplasseringer ender med utilsigtet flytning: Hvorfor skjer de, og hvordan kunne de vært unngått?* Oslo: NAVF's Center for Klinisk Psykologisk Forskning, Monografi 1.
- Barber, J.G., Delfabbro, P.H. & Cooper, L.L. (2001): The Predictors of Unsuccessful Transition to Foster Care. *Journal Child Psychol Psychiat*, 42, 6:785-790.
- Barber, J.G. & Delfabbro, P.H. (2002): The Plight of Disruptive Children in Out-of-Home Care. *Children's Services: Social Policy, Research, and Practice*, 5(3):201-212.
- Baxter, S. (1988): *Fostering Breakdown*. Belfast: Department of Health and Social Services.
- Berridge, D. & Cleaver, H. (1987): *Foster Home Breakdown*. Oxford: Basil Blackwell.
- Berridge, D. (1997): *Foster Care. A Research Review*. London: HMSO.
- Bonnier, L. & Kälvesten, A-L. (1990): *För sommaren – eller för hela livet: barn och ungdomar i Stockholm placerade i fosterhem 1960*. Stockholm: Socialförvaltningen.

- Cautley, P.W. (1980): *New Foster Parents. The First Experience*. New York og London: Human Sciences Press.
- Cliffe, D. & Berridge, D. (1991): *Closing Children's Homes. An End to Residential Childcare?* London, National Children's Bureau.
- Courtney, M.E. & Barth, R.P. (1996): Pathways of Older Adolescents out of Foster Care: Implications for Independent Living Services. *Social Work*, 41, 1, January 1996:75-83.
- Delfabbro, P.H., Barber, J.G. & Cooper, L. (2000): Placement disruption and dislocation in South Australian substitute care. *Children Australia*, 25:16-20.
- Delfabbro, P.H., Barber, J.G. & Cooper, L. (2001): Children Entering Out-of-home Care in South Australia: Baseline Analyses for a 3-year Longitudinal Study. *Children and Youth Services Review*, 23:865-891.
- Egelund, T. (2006): *Sammenbrud i anbringelser. En forskningsmæssig belysning*. København: Socialforskningsinstituttet, 06:01.
- Egelund, T. & Hestbæk, A-D. (2003): *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt*. København: Socialforskningsinstituttet, 03:04.
- Egelund, T., Hestbæk, A-D. & Andersen, D. (2004): *Små børn anbragt uden for hjemmet. En forløbsundersøgelse af anbragte børn født i 1995*. København: Socialforskningsinstituttet, 04:17.
- Farmer, E., Lipscombe, J. & Moyers, S. (2005): Foster Carer Strain and its Impact on Parenting and Placement Outcomes for Adolescents. *British Journal of Social Work*, 35:237-253.
- Fein, E. & Mallucio, A. (1984): Children leaving foster care: Outcomes of permanency planning. *Child Abuse & Neglect*, 8, 425-431.
- Fenyo, A., Knapp, M. & Baines, B. (1989): Foster Care Breakdown: A study of a Special Teenager Fostering Scheme. In: Hudson, J. & Galaway, B. (editors): *The State as Parent. International Research Perspectives on Interventions with Young Persons*. Dordrecht, Boston, and London: Kluwer Academic Publishers, 315-329.
- Festinger, T. (1983): *No one ever asked us. a postscript to foster care*. New York: Columbia University Press.
- Fisher, T., Gibbs, I., Sinclair, I. & Wilson, K. (2000): Sharing the care: the qualities sought of social workers by foster carers. *Child and Family Social Work*, 5[3], 225-233. Blackwell Science Ltd.

- Fratter, J., Rowe, J., Sapsford, D. & Thoburn, J. (1991): *Permanent family placement: a decade of experience*. London: British Agencies for Adoption & Fostering.
- George, V. (1970): *Foster Care. Theory and Practice*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Hestbæk, A-D. (1997): *Når børn og unge anbringes. En undersøgelse af kommunernes praksis i anbringelsessager*. København: Socialforskningsinstituttet, 97:6.
- Jackson, S. & Thomas, N. (2000): *What works in creating stability for looked after children?* Barkingside: Barnardo's.
- James, S. (2004): Why Do Foster Care Placement Disrupt? An Investigation of Reasons for Placement Change in Foster Care. *Social Service Review*, 601-627.
- Jönson, H. (1995): *Sammenbrott i familjehem*. Stockholm: Socialstyrelsen, SoS-rapport 1995:9.
- Kalland, M. & Sinkkonen, J. (2001): Finnish Children in Foster Care: Evaluating the Breakdown of Long-Term Placements. *Child Welfare*, LXXX, 5, 2001:513-527.
- Kelly, G. (1995): Foster Parents and Long-Term Placements: Key Findings from a Northern Ireland Study. *Children & Society*, 9:2:19-29.
- Kendrick, A. (2000): *Use and outcomes of Residential Placements*. Glasgow: The Centre for Residential Child Care and the Department of Social Work, University of Strathclyde, 11-19.
- Millham, S., Bullock, R., Hosie, K. & Haak, M. (1986): *Lost in care. The problems of maintaining links between children in care and their families*. Aldershot: Gower Publishing Company.
- Newton, R.R., Litrownik, A.J. & Landsverk, J.A. (2000): Children and youth in foster care: Disentangling the relationship between problem behaviors and number of placements. *Child Abuse & Neglect*, 24, 10:1363-1374.
- O'Neill, C. (1997): Policy and practice implications of permanent placement disruption. *Australian Social Work*, 50, 2:41-47.
- Parker, R.A. (1966): *Decision in Child Care. A Study of Prediction in Fostering*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Rowe, J., Hundleby, M. & Garnett, L. (1989): *Child care now – a survey of placements patterns*. London: British Agencies for Adoption & Fostering.
- Rushton, A. & Dance, C. (2004): The outcomes of late permanent placements. *Adoption & Fostering*, 28, 1:49-58.

- Sallnäs, M., Vinnerljung, B. & Kyhle-Westermark, P. (2004): Breakdown of teenage placements in Swedish foster and residential care. *Child & Family Social Work*, 9, 2, May 2004:141-152.
- Sinclair, I. & Wilson, K. (2003): Matches and Mismatches: The Contribution of Carers and Children to the Success of Foster Placements. *British Journal of Social Work*, 33:871-884.
- Skuse, T., Macdonald, I. & Ward, H. (2001): *Outcomes of Looked After Children. The longitudinal study at the third data collection point (30.9.99)*. Loughborough: Centre for Child and Family Research.
- Staff, I. & Fein, E. (1995): Stability and Change: Initial Findings in a Study of Treatment Foster Care Placements. *Children and Youth Services Review*, 17, 3:379-389.
- Statistiske Efterretninger (2007): *Sociale forhold, sundhed og retsvæsen. Bistand til børn og unge 2005*. København: Statistiske Efterretninger, 2007:3.
- Stone, N.M. & Stone, S.F. (1983): The prediction of successful foster placement. *The Journal of Contemporary Social Work*, 64, 11-17.
- Strijker, J., Zandberg, T. & van der Meulen, B.F. (2005): Typologies and Outcomes for Foster Children. *Child & Youth Care Forum*, 34(1):43-55.
- Vinnerljung, B., Sallnäs, M. & Kyhle-Westermark, P. (2001): *Sammenbrott vid tonårsplaceringar – om ungdomar i fosterhem och på institution*. Stockholm: Socialstyrelsen, Centrum för utvärdering av socialt arbete.
- Wilson, K., Sinclair, I. & Gibbs, I. (2000): The Trouble with Foster Care: The Impact of Stressful 'Events' on Foster Carers. *British Journal of Social Work*, 30:193-209.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2006

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 06:01 Egelund, T.: *Sammenbrud i anbringelser*. 2006. 79 s. ISBN 87-7487-802-6. Kr. 65,00
- 06:02 Holt, H., Geerdsen, L.P., Christensen, G., Klitgaard, C. & Lind, M.L.: *Det kønsopdelte arbejdsmarked. En kvantitativ og kvalitativ belysning*. 2006. 250 s. ISBN 87-7487-804-2. Kr. 228,00.
- 06:03 Rosdahl, A.: *Kommunale aktiveringsprojekter med produktion*. 2006. 51 s. ISBN 87-7487-805-0. Kr. 50,00.
- 06:04 Christensen, E.: *Opvækst med særlig risiko. Indkredsning af børn med behov for en tidlig forebyggende indsats*. 2006. 92 s. ISBN 87-7487-806-9. Kr. 85,00.
- 06:05 Jørgensen, M.S., Holt, H., Hohnen, P. & Schimmel, G.: *Job på særlige vilkår. Overblik over viden på området*. 2006. 83 s. ISBN 87-7487-807-7. Kr. 75,00.
- 06:06 Rasmussen, M.: *Kontanthjælpsmodtageres gæld. Eftergivelse af offentlig gæld*. 2006. 68 s. ISBN 87-7487-808-5. Kr. 55,00.
- 06:07 Møller, S.S. & Rosdahl, A.: *Indvandrere i job. Marginalisering og beskæftigelse blandt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere*. 2006. 171 s. ISBN 87-7487-809-3. Kr. 160,00.

- 06:08 Bengtsson, S. & Kristensen, L.K.: *Sørforsorgens udlægning*. 2006. 96 s. ISBN 87-7487-810-7. Kr. 100,00.
- 06:09 Larsen, M.: *Fastholdelse og rekruttering af ældre. Arbejdspladsers indsats*. 2006. 101 s. ISBN 87-7487-813-1. Kr. 100,00.
- 06:10 Hestbæk, A.-D., Lindemann, A., Nielsen, V.L. & Christoffersen, M.N.: *Nye regler – ny praksis. Ændringerne i servicelovens børneregler 2001. Afslutningsrapport*. 2006. 265 s. ISBN 87-91247-80-2. Rapporten er udgivet af Styrelsen for Social Service. Kontakt denne eller send bestilling pr. e-mail til bestilling@servicestyrelsen.dk.
- 06:11 Olsen, H.: *Guide til gode spørgeskemaer. En manual*. 2006. 100 s. ISBN 87-7487-812-3. Kr. 100,00.
- 06:12 Bonke, J.: *Ludomani i Danmark. Udbredelsen af pengespil og problemspillere*. 2006. 79 s. ISBN 87-7487-811-5. Kr. 85,00.
- 06:13 Müller, M.M.: *Arbejds miljø og indvandrere. Erfaringer i forhold til rekruttering og fastholdelse*. 2006. 92 s. ISBN 87-7487-816-6. Kr. 90,00.
- 06:14 Hansen, H.: *Time Series of APW-Calculations – Module for Great Britain 1991-2004*. 2006. 83 s. ISBN 87-7487-815-8. Netpublikation.
- 06:15 Clausen, J., Heinesen, E. & Hussain, M.A.: *De nye kommuners rammevilkår for beskæftigelsesindsatsen*. 2006. 106 s. ISBN 87-7487-824-7. Netpublikation.
- 06:16 Christensen, G. & Christensen, S.: *Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration. Afdækning af muligheder og perspektiver*. 2006. 220 s. ISBN 87-7487-817-4. Netpublikation.
- 06:17 Schimmel, G.: *LO-dokumentation nr. 2/2006. Barrierer for kvinder i fagligt arbejde. En kvalitativ undersøgelse af årsagerne til kvinders lavere repræsentation i LO-fagbevægelsen*. 2006. 120 s. ISBN-10: 87-7735-770-1, ISBN-13: 978-87-7735-770-1. Kr. 20,00. Rapporten er udgivet af Landsorganisationen i Danmark.
- 06:18 Boje, T.P.: *Frivillighed og nonprofit i Danmark. Omfang, organisation, økonomi og beskæftigelse*. 2006. 275 s. ISBN 87-7487-821-2. Kr. 250,00.
- 06:19 Boje, T.P., Fridberg, T. & Ibsen, B. (red.): *Den frivillige sektor i Danmark. Omfang og betydning*. 2006. 172 s. ISBN 87-7487-822-0. Kr. 160,00.

- 06:20 Geerdsen, P.P. & Geerdsen, L.: *Fra aktivering til beskæftigelse. En gennemgang af aktiveringsindsatsen i det danske dagpengesystem.* 2006. 72 s. ISBN 87-7487-818-2. Kr. 70,00
- 06:21 Jespersen, C.: *Socialt udsatte børn i dagtilbud.* 2006. 108 s. ISBN 87-7487-835-2. Kr. 100,00
- 06:22 Christensen, V.T.: *Uhørt? Betydningen af nedsat hørelse for arbejdsmarkedstilknytning og arbejdsliv.* 2006. 254 s. ISBN 87-7487-823-9. Kr. 248,00.
- 06:23 Jensen, T.G., Schmidt, G., Jareno, K.N. & Roselius, M.: *Indsatser mod æresrelateret vold.* 2006. 185 s. ISBN: 87-7487-825-5. Netpublikation.
- 06:24 Miiler, M.M., Høgelund, J. & Geerdsen, P.P.: *Handicap & beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2005.* 2006. 128 s. ISBN 87-7487-826-3. Kr. 110,00.
- 06:25 Christensen, E. & Andersen, K.V.: *Livsvilkår for børn med familie på danske asylcentre.* 2006. 120 s. ISBN: 87-7487-827-1. Kr. 120,00.
- 06:26 Rostgaard, T.: *Oplysning om demens. En evaluering af Socialministeriets pulje til oplysning om demens.* 2007. 65 s. ISBN: 978-87-7487-829-2. Kr. 60,00.
- 06:27 Bengtsson, S. & Nemli, A.: *Oplevelsen af MST. Forældres, unges og terapeuters erfaringer med Multisystemisk Terapi.* 2006. 136 s. ISBN: 87-7487-830-1. Kr. 140,00.
- 06:28 Stigaard, M.V., Sørensen, M.F., Winter, S.C., Friisberg, N. & Henriksen, A.C.: *Kommunernes beskæftigelsesindsats.* 2006. 113 s. ISBN 87-7487-832-8. Kr. 90,00.
- 06:29 Madsen, M.B., Mortensøn, M.D. & Rosdahl, A.: *Arbejdsmarkedsparat eller ej? En kvalitativ undersøgelse af visitationen af kontanthjælpsmodtagere i ti kommuner.* 2006. 109 s. ISBN 87-7487-833-6. Kr. 100,00.
- 06:30 Rosdahl, A. & Petersen, K.N.: *Modtagere af kontanthjælp. En litteraturoversigt om kontanthjælpsmodtagere og den offentlige indsats for at hjælpe dem.* 2006. 87 s. ISBN 87-7487-834-4. Kr. 65,00.
- 06:31 Deding, M & Jakobsen, V.: *Indvandreres arbejdsliv og familieliv.* 2006. 101 s. ISBN 87-7487-836-0. Netpublikation.
- 06:32 Deding, M., Lausten, M. & Andersen, A.R.: *Børnefamiliers balance mellem familie- og arbejdsliv.* 2006. 139 s. ISBN 87-7487-837-9. Netpublikation.

- 06:33 Hansen, H.: *Time Series of APW-Calculations – Module for Denmark 1994-2005*. 2006. 121 s. ISBN 87-7487-838-7. Netpublikation.
- 06:34 Christensen, E.: *Uledsagede asylansøgerbørn*. 2006. 64 s. ISBN 87-7487-840-9. Kr. 65,00.
- 06:35 Christensen, V.T.: *Hard of Hearing? Hearing problems and working life*. 2006. 49 s. ISBN 87-7487-823-9. Engelsk sammenfatning af rapporten *Uhørt?* Netpublikation.
- 07:01 Damgaard, B. & Boll, J.: *Opfølgning på sygedagpenge – Del I. Kommuner, lægers, og virksomheders erfaringer med de nye regler*. 2007. 116 s. ISBN 978-87-7487-842-1. Kr. 100,00.
- 07:02 Bach, H.B. & Petersen, K.N.: *Kontanthjælpsmodtagerne i 2006. En surveyundersøgelse af matchkategorier, arbejde og økonomi*. 2007. 146 s. ISBN 978-87-7487-843-8. Kr. 110,00.
- 07:03 Sivertsen, M.: *Hvordan virker indsatsen mod negativ social arv? Gennemgang og analyse af 54 projektevalueringer*. 2007. 55 s. ISBN 978-87-7487-844-5. Kr. 60,00.
- 07:04 Jespersen, S.T., Junge, M., Munk, M.D. & Olsen, P.: *Brain drain eller brain gain? Vandringer af højtuddannede til og fra Danmark*. 2007. 64 s. ISBN 978-87-7487-846-9. Netpublikation.
- 07:05 Benjaminsen, L.: *Storbypuljen – Indsatser for socialt udsatte. Ideer og erfaringer*. 2007. 47 s. ISBN 978-87-7487-847-6. Kr. 60,00. Pjece.
- 07:06 Miiller, M.M., Havn, L., Holt, H. & Jensen, S.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2006*. 2007. 178 s. ISBN 978-87-7487-848-3. Kr. 180,00.
- 07:07 Madsen, M. B., Filges, T., Hohnen, Jensen S. & Nærvig Petersen, K.: *Vil De gerne have et arbejde?* 2007. 194 s. ISBN 978-87-7487-849-0. Kr. 175,00.
- 07:08 Nielsen, C., Benjaminsen, L., Dinesen P. T. & Bonke, J.: *Effekt-måling*. 2007. 180 s. ISBN 978-87-7487-850-6. Netpublikation.
- 07:09 Boesby, D.: *At oplyse om demens. Ideer og inspiration*. 2007. 18 s. Netpublikation
- 07:10 Graversen, B.K., Damgaard, B. & Rosdahl, A.: *Hurtigt i gang. Evaluering af et forsøg med en tidlig og intensiv beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige*. 2007. 107 s. ISBN 978- 87-7487-851-3.
- 07:11 Thorsager, L., Børjesson, E., Christensen, I. & Pihl, V.: *Metoder i socialt arbejde. Begreber og problematikker*. 2007. 128 s. ISBN 978-87-7487-852-0. Kr. 120,00.

- 07:12 Hohnen, P., Mortensøn, M.D. & Klitgaard, C.: *Den korteste vej til arbejdsmarkedet. En kvalitativ undersøgelse af indsatsen over for ikke-arbejdsmarkedsparede ledige.* 2007. 145 s. ISBN: 978-87-7487-854-4. Kr. 138,00.
- 07:13 Rostgaard, T.: *Begreber om kvalitet i ældreplejen. Temaer, roller og relationer.* 2007. 225 s. ISBN 978-87-7487- 855-1. Kr. 218,00.
- 07:14 Bonke, J.: *Ludomani i Danmark. Faktorer af betydning for spilleproblemer.* 2007. 90 s. ISBN 978-87-7487-853-7. Kr. 90,00.
- 07:15 Andersen, D. & Højlund, O.: *Interview med 11-årige. Erfaringer fra et web-baseret pilotprojekt.* 2007. 121 s. ISBN: 978-87-7487-857-5. Kr. 110,00.
- 07:16 Dahl, K.M.: *Udsatte børns fritid – et litteraturstudie.* 2007. 85 s. ISBN: 978- 87-7487-858-2. Netpublikation.
- 07:17 Vinther, H.: *Rundt om forebyggelses- og sundhedscentre. Muligheder og barrierer for udvikling af forebyggelses- og sundhedscentre i Danmark.* 2007. 78 s. ISBN: 978-87-7487-860-5. Netpublikation
- 07:18 Fridberg, T. & Jæger, M.M.: *Frivillige i Hjemmeværnet.* 2007. 97 s. ISBN: 978- 87-7487-861-2. Kr. 90,00.
- 07:19 Høgelund, J. & Larsen, B.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2005 og 2006.* 2007. 39 s. ISBN: 978-87-7487-864-3. Netpublikation.
- 07:20 Larsen, B., Miiller M.M. & Høgelund, J.: *handicap og beskæftigelse. Regionale forskelle.* 2007. 65 s. ISBN: 978-87-7487-865-0. Netpublikation.
- 07:21 Jørgensen, M.: *Danskernes pensionsopsparinger. En deskriptiv analyse.* 2007. 238 s. ISBN: 978- 87-7487-866-7. Kr. 198,00.
- 07:22 Benjaminsen, L. & Christensen, I.: *Hjemløshed i Danmark 2007. National kortlægning.* 2007. 159 s. ISBN 978- 87-7487-867-4. Kr. 148,00.
- 07:23 Nielsen, V.L. & Ploug, N.: *Når politik bliver til virkelighed. Festskrift til professor Søren Winter.* 2007. 241 s. ISBN: 978- 87-7487-868-1. Kr. 229,00.
- 07:24 Egelund, T. & Vitus, K.: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Risikofaktorer hos unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen.* 2007. 69 s. ISBN: 978- 87-7487-869-8. Kr. 75,00.
- 07:25 Ploug, N.: *Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner.* 2007. 48 s. ISBN: 978- 87-7487-870-4. Kr. 50,00.

SAMMENBRUD I ANBRINGELSER AF UNGE

RISIKOFAKTORER HOS DE UNGE, FORÆLDRE,
ANBRINGESESSTEDER OG I SAGSBEHANDLINGEN

Denne rapport præsenterer resultaterne fra den første dataindsamling i SFI's forløbsundersøgelse af 227 13-18-årige, der blev anbragt i 2004. Den viser, at omkring en fjerdedel af alle anbringelser af unge bryder sammen inden for 3-15 måneder. Derudover oplever 15 pct. to eller flere skift i anbringelsessted.

Forskerne ser bl.a. på, hvilke forhold der har betydning for, om en anbringelse bryder sammen. Især øger sagsbehandlerskift risikoen for sammenbrud. Hos den unge er det stort set kun følelsesmæssige problemer, der spiller ind.

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

07:24

75 kr. inkl. moms

ISSN: 1396-1810

ISBN 978-87-7487-869-8

